

तमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स ।

आष्टाष्टक भूमि

(नेपालको पहिलो बौद्ध मासिक पत्रिका)

यस अंकमा

१. बुद्धवचन-	१
२. सम्पादकीय-	
हारती अजिमाकहाँ	
छाहायेके पूजा-	२
३. पुनर्जन्मको फेरा-	३
४. निर्दोष धर्ती(कविता)-	५
५. नेपालमा प्रचलित बौद्ध	
स्तोत्रहरूको गरिमा-	६
६. ग्रहशान्ति(ज्ञानमाला)-	८
७. विशिष्ट सम्मानमा खुशी	
र केही सुभाष-	९
८. Tribute to a Japanese Martyr of Peace-	१२
९. बौद्धजगतय् विज्या-	
दशमीया महत्त्व-	१६
१०. आनापान अभ्यास-	२०
११. विघुर महाजातक-	२१
१२. बौद्ध गतिविधि-	२३

आजाणदु भासि

(नेपालको पहिलो बौद्ध मासिक पत्रिका)

प्रधानसम्पादक
भिक्षु कुमार काश्यप
फो. नं. २७१४२०

सम्पादक

मुवर्ण शाक्य - २५६२६५
आष्टमुनि गुभाजु - २५३३२२

व्यवस्थापक

भिक्षु धर्ममूर्ति - २७१४२०

सह-व्यवस्थापक

तीर्थनारायण मानन्धर
फो. नं. २७०३८६

वितरणव्यवस्था

भिक्षु पञ्चामूर्ति - २७१४२०

वितरणव्यवस्था-सहयोगी

भासणेर पञ्चामूर्ति - २७१४२०

विज्ञापनव्यवस्था

विरत्न मानन्धर - २१११८५

प्रधानकार्यालय तथा प्रकाशक

प्रानन्दकुटीचिहार, स्वयम्भू, काठमाडौं
पो.ब. नं. ३००७, २७१४२०

वर्ष २५ - अङ्क ६ - बु. सं. २५४१ - अश्विनपूर्णिमा

बृद्धवचन

इध मोदति पेच्च मोदति, कतपुड्डो उभययत्थ मोदति ।
सो मोदति सो पमोदति, दिस्वा कम्मविसुद्धमत्तो'ति ॥

पुण्य गर्नेहरू यहाँ पनि प्रमुदित हुन्छन् र पछि पनि प्रमुदित हुनेछन् । आपनो शुद्ध कर्मलाई देखेर ऊ मुदित हुन्छ, ऊ प्रमुदित हुन्छ ।

७ जना छोराहरू, ७ जना छोरीहरू र एकजना श्रीमती भएका जेष्ठ धम्मिक उपासकले सपरिवार दानप्रदान गरी प्राप्त भएको पुण्य अरूलाई बाँडिदिने गर्ने गर्थ्यो । एकपटक उनी बिरामी भयो र आयुसंस्कार सकिंदै गयो । उनलाई धर्मश्ववण गर्ने इच्छा जाग्यो र उनले तथागतसंग द वा १६ जना भिक्षु पठाई धर्मश्ववणको इच्छा पूर्ति गर्ने अनुरोध गर्न्यो । तथागतद्वारा भिक्षुहरूगठाइयो । भिक्षुहरूसंग उनले बृद्धहरूद्वारा नष्टोडिने सतिपट्टानसूत्र श्रवण गराउन अनुरोध गर्न्यो । भिक्षुहरूबाट धर्मश्ववण गरिरहेको बोला उनले 'पर्ख नकराऊ, पर्ख नकराऊ' भनिरह्यो । यो कुरा सुनेर भिक्षुहरू रिसाएर फर्के । यस्तो भएको देखेर उनका छोराछोरीहरूले त्यसरी कराउंदा भिक्षुहरू फर्केको र नमज्जा भएको भने । उनले भन्यो कि त्यो कुरा भिक्षुहरूलाई भनेको होइन आयु सकी मृत्युपरान्त जाने ठाउंका देवताहरूले आऊ, आऊ, भनी बोलाइरहेको हुँदा धर्मश्ववणमा बाधा पर्ना भनी उनी हरूलाई रोकेको भने । छोराछोरीलाई यति सम्झाई ऊ रोको लोकमा गयो ।

उता तथागतले भिक्षुहरूलाई धम्मिक उपासककहाँबाट छोडेर आएको कुरा थाहापाई उनीहरूलाई भन्नुभयो कि त्यसले "पर्ख, नकराऊ" भनेको धर्मश्ववण गराउन रोकेको होइन भनी माथि छोराहरूलाई धम्मिकले सुनाएको कुरा सुनाएर उनी देवलोकमा गएको कुरा बताउनुभई भनेक प्रकारले कुशल कर्म गर्ने व्यक्ति यहाँ पनि मुदित हुन्छ र आर्को लोकमा पनि मुदित हुने कुरालाई स्पष्ट पारेर यो गाथा बताउन भएको हो ।

हारती अजिमाकहाँ 'छाहायेके' पूजा

स्वयम्भूस्थित हारतीमाता नेपालीहरूको अति श्रद्धा र आस्थाका देवी हुन् । त्यहाँ पूजा गरिने विविध विधिमध्ये नेवारजातिमा प्रचलित एक विधि “छाहायेके” पूजा हो । हारतीमाताको अगाडिको मण्डपमा बजाचार्य गुरुपुरोहितद्वारा बलि (प्राणी काटेर दिने बलि होइन) आदि चढाई पूजा गराइन्छ । एउटै मण्डप भएको कारणले घेरैले त्यस्तो पूजा भाकल गर्ने गर्दा पालै पालोसित कुरेर भएपनि सो पूजा गराउने गरिन्छ । यो पालोको व्यवस्था गर्न प्रथम प्राथमिकताका आधारमा प्रति व्यक्ति रु. १०/- लिई त्यहाँको व्यवस्था समितिले पालो सुरक्षित गर्ने गरिराखिएको छ ।

पालोपछि पर्दा पूजा नसकुंजेल निराहार बस्तुपन्ने र अरु काममा पनि बाधा हुने हुँदा भक्त-जनहरू व्यवस्थापकसमक्ष गै आफ्नो पालो पहिले गराइदिन अगाडिको टिकट माग्ने गर्दछन् । सबैले त्यसो गर्ने गर्दा व्यवस्थापन समितिकाहरूले टिकट आफन्त छानी दिन थालेको छ भन्ने सुनिन्छ । यतिमात्र होइन अब त्यहाँका व्यक्तिहरूले रु. १०/- तिरी आफ्नो पूजा नै नभएपनि टिकट खरिद गरिराख्ने र जसले बढी पैसा दियो उसलाई पहिलो नम्बरको टिकट दिने गरिएको छ ।

अब भनौं, सिनेमाहलको टिकट भै यहाँ पनि पूजाको टिकट ब्ल्याक हुने भएको छ । यो कुरा साँच्चै भइरहेको हो भने ब्ल्याकमा टिकट किनी धर्म गर्ने धर्मात्माको मनस्थिति र उनको भक्तिभाव कुन रूपमा रह्यो विचार गर्नुपन्ने कुरा भएको छ । साथै पूजै नभै टिकट किनी ब्ल्याक गर्ने व्यक्ति त्यस ठाउँमा राखिनु उचित छ छैन, त्यसतर्फ पनि विचार पुँयाउनु के आवश्यक छैन र ?

यस्तो अन्तिक स्थिति गर्ने गराउनेलाई मात्र थाहाभएको होइन कि त्यससँग सम्बन्धित एवं दिनहुँ स्वयम्भू गई धर्म गर्ने भनाउँदा धर्मात्माहरूलाई पनि थाहाभइरहेको छ । यदि यो कुरा वास्तविक हो भने पूजा गर्ने जानेले विकृत व्यापारमा प्रोत्साहन गरेअनुसार निजलाई एवं त्यसरी धर्ममा विकृति ल्याई नाजायज व्यापार गर्नेप्रति व्यवस्थापन समिति एवं स्वयम्भू निर्माण, संभार र संरक्षणमा जिम्मा लिएका संघ संस्था महासंघपर्यन्तले तत्काल उचित कदम उठाउनु जरूरत छ । यस विषयमा मौन रहेमा नेवालको धर्म ध्वांस धर्ममा गतिनेछ भन्नेमा कुनै शंका रहनेछैन ।

आज समय परिवर्तन भएको छ भने पूजादिमा पनि अवस्थानुकूलको परिवर्तन त्याउनुपन्ने कुरा आनन्दभूमिले महसूस गरेको छ ।

पुनर्जन्मको फेरा

- प्रा. डा. गणेश माली

शायद मानवजातिमा सोचाइशस्त्रिको विकासको साथै यी प्रश्नहरू उठे होलान्- मानिस वा जीवजन्मतु-हरू मरेपछि के हुने होला ? के बिलकुलै शूँय भएर जाला ? के फेरि अर्कै रूपमा द्यूतेर आउला ? वा, के प्रदृश्यशस्त्रिको रूपमा रहला ? मार्गेमा शरीर मात्र हो कि त्यहाँ अरु पनि केही छ जसले शरीरमा जीदन दिन्छ ?

मरेपछि मरेर जानेले फेरि फक्तैर बोल्दैन, त्यसले यी प्रश्नहरूको ठीक उत्तर पाउन त्यति सजिलो भएन। अनेक तर्क र प्रादृकलबाजी गरिन थाले। मरेपछि प्राणीहरू समूल नष्ट भंजाने भए अरु आउने कहाँबाट ? त्यसबेलाका मान्धेहरूको निमित्त सजिलै पत्याउन सकिने एकमात्र सजिलो उत्तर थियो— मरेपछि प्राणी फेरि जन्मन्छ। हाओ्रो पहिले पनि अस्तित्व थियो र पछि पनि रहनेछ। शूँयबाट हाओ्रो उत्पत्ति भई शूँय ने भएर हामी जाँदैनौं। अर्को कुरा, यसै जन्ममा मात्र प्राणीको अस्तित्व हुने भए, जे परेपनि हुने भयो। यापै पुण्यात्मा एक समान हुने भयो। “बाँचेसम्म सुख वार, खरानी भंसको शरीर कहाँबाट फर्कन्छ ?” भन्ने चार्किको सिद्धान्त लागू हुने भयो।

यसरी कालान्तरमा शरीर मरेपनि नम्नै र जन्मजन्मान्तर हस्तान्तरण हुँदै जाने एडटा सूक्ष्म-वदृश्य, नित्य अविनाशी आफू वा “आत्मा” छ भन्ने उत्तरको परिकल्पना गर्न थानियो।

तर, यस्तो परिकल्पनाबाट अर्को प्रश्न खडा

भयो— यदि सबैको उही आत्मा नै हुँछ भने संसारमा कोही जन्मने वित्तिकै ठूलाबडाका सन्तान भई सुख सयल गर्ने, कोही कंगालका सन्तान भई दुःख भोग गर्ने कसरी भयो ? यस प्रश्नको पनि उत्तर निकालिहाले। राज्ञो कर्मको फल राज्ञो हुँछ, नराज्ञो कर्मको फल नराज्ञो। आपनो पूर्वजन्मको धर्मश्रन्सार व्यक्तिले जन्म लिन्छ। त्यससेले यस जन्ममा राज्ञो काम गरे पछिल्लो जन्ममा सुख भोग्छ र नराज्ञो कर्म गर्नेले दुःख भोग्छ। राज्ञो कर्मको सजिलो परिभाषा बन्यो— अर्काको हित सुखको लागि गरिने काम राज्ञो। “परोपकार पुण्याय पापाय परपीडनम्”। यसको मूल कारण हामी स्वार्थी भएपनि अरुबाट निस्वार्थ बाहन्छौं।

अब स्वभावतः धेरै धेरैने पुण्य गर्नेहरूका लागि वा धेरै ने चर्कों पापकर्म गर्नेहरूको लागि सांसारिक भनाइमात्रले पुगेन, तसर्थ स्वर्ग र नरकको व्यवस्था गरियो। कर्मको भोग सकिने वित्तिकै त्यहाँबाट सख्त हुनुपर्ने भयो। अमानवीय काम गर्नेहरूको लागि पशुहरूको योनिको पनि व्यवस्था गरियो। मानवयोनिलाई उत्तम योनि मानियो यद्यपि पशुहरूको योनिमा भन्दा मानवयोनिमा धेरै पापकर्महरू हुने गर्दैन्।

यो पुनर्जन्मको फेरासेंगे अर्को विकट समस्यात के उत्पन्न भयो भने यो दुःखले भरिएको जन्ममरणको चक्ररवाट कसरी छुटकारा पाउने ? के अन्त्य काल-सम्म जन्ममरणको चक्रमा घुमिरहने ? यस दुःखबाट मुक्ति सम्भव छ ? छ भने कसरी ?

त्यस ताकाका विचारकहरू यसे प्रश्नको समाधान खोजनतिर लागे । थाजभन्दा काहि ब २५०० वर्ष जति अधि “दुःखा जाति पुनर्पुने” मन्ने कपिलदस्तुका राजकुमार सिद्धार्थ पनि यहो भवचकको जंजालबाट मानवजातिलाई छुटकारा दिलाउन राजपाट छोडी आएनो ज्यानको बाजी लगाई अगाडि बढे र ६ वर्षको अधक तपस्यायछि निर्बाण प्राप्तिको बाटो खोजी निकाले । अर्कोतिर “आत्मा” माथि आस्था राखेहरूले परम आत्माको पनि परिकल्पना गरेर आत्मा र परमात्माको मिलनयछि पुनः जन्मन नपर्ने गरी मोक्षको बाटो निकाले ।

अब पुनर्जन्मबारे सबै समस्याहरू समाधान भए जस्तो भयो । भवचकको व्याख्या भयो, सांसारिक जीवनको सुख दुःखको पनि लेखाजोखा हुने भयो । ८४ जुनिबीच आवत जावतको बाटो पनि खुल्यो साथै मोक्षको बाटो पनि तर यो स्थिति धेरै समयसम्म टिक्कन सकेन । पुनर्जन्मका अवधारणाहरूमाथि कडा प्रहार त विगत सय वर्षजति भित्र मानवजातिले ने जीव विज्ञानमा गरेको प्रगतिस्वरूप जीवहरूको गमधान, जन्म र विकासबारेमा नयाँ तथ्यहरूले पारेको छ । साथै सामाजिक विज्ञानका नयाँ खोजहरूले पनि व्यक्तिहरू घनी परिवर्त हुनाका कारणहरू पूर्वजन्मसंग सम्बन्धित नभै उचित सामाजिक र आर्थिक क्रान्तिद्वारा सजिलसंग हटाउन सकिने देखाएको छ ।

जीवविज्ञानका नयाँ तथ्यहरूग्रन्तसार गमधानको शूलको स्थितिमा पुरुषबाट प्राप्त शुक्रकोटिभित्रका जीन (Gene) हरू र स्त्रीको डिम्बकोष (Ovum) प्रितका जीनहरूको सम्मिश्रणबाट नयाँ जन्मने जिगूको शारीरिक र मानसिक गठन निर्धारण गर्ने कुरा सिद्ध गरिबिएको छ र यसको निमित्त गमधानको समय

बाहिरबाट कुनै भूतात्माले घुस्न अनावश्यक सिद्ध गरेको छ । यतातिर खगोलविज्ञानले पनि यस पृथ्वीको जीवन बाहेक स्वर्ग र नरक तथा अन्य लोकहरूलाई परिकल्पित मात्र सिद्ध गरेको छ ।

यसरो ८४ जुनि, स्वर्ग, नरक, संसारचक्र, कर्मफल, निर्वाण, मोक्ष, आदि अवधारणाहरूको प्राधारमा समाधान गरिएका पुनर्जन्मसम्बन्धी प्रश्नहरूलाई पुनः बैज्ञानिक खोजको पृष्ठभूमिमा समाधान गर्नुपर्ने आजाको समयको माग रहेको छ । य्यारो लागेतापनि तथ्यहीन भएका पुराना अवधारणाहरूलाई त्यागी नयाँ अवधारणाहरूलाई धारण गर्न सक्ने स्वतन्त्र दिमाग र पूर्वानुप्रहरहित भावनाको विकास हामीले गर्नुपर्ने भएको छ ।

तर पनि, जब हामी यस जन्ममा हात्ता अन्तिमती आकांक्षाहरू अपूर्ण याउँछौं, तब हामी अर्को जन्मको अपेक्षा राखदछौं । यस जन्ममा नभएपनि अर्को जन्ममा होस् भनो मनलाई सम्झाउन खोउछौं, त्यसकारण संसारमा जीवनप्रवाह बिनिरहेसम्म कुनै न कुनै रूपमा पुनर्जन्मको परिकल्पना रहिन्दै रहनेछ ।

बास्तवमा सरसरति बास्तविक तथ्यहरूलाई हैर्ने हो भने हामी सांसारिक जीवनलाई एक अविरल प्रवाहसंग तुलना गर्न सक्छौं जसमा प्राणीहरू बिन्दु वा पानीमा हावाको फोकासरह छन् । नदी बगे जस्तै कर्मको प्रवाह चलिरहन्छ, एक कर्मले अर्कोलाई असर गर्दै जन्म दिवेद जान्छ । सम्पूर्ण जीवन एक भैं अगाडि बढिरहन्छ जसमा जीवन र मृत्यु शारीरिक चोला फेने बाध्यतामात्र हुन जाएछ । सम्पूर्ण ‘जीवन’हरूको ‘आकू’ मन्ने भावनलाई जीवनप्रवाहको ‘आप्नो’ पनमा समेटेको हुन्छ । मृत्युपछि उही व्यक्ति होस् वा अरू न, जीवनप्रवाह चलिन् इहन्छ । अर्थवा भनी समेटेर अगाडि

वद्दनुपर्ने कर्मग्रन्थसार उहो व्यक्ति पनि अर्को शारीरिक र मानसिक गठन लिई आगाडि बढ़छ । जनसंख्या वा कर्म गर्ने व्यक्तिहरूको संख्या बढ़दै गएमा एक व्यक्तिको कर्मप्रवाह ह लिई आगाडि बढ़ने एकभन्दा बढी व्यक्ति पनि हुन सक्छन्— यसरी ने सांसारिक जीवनप्रवाह चलिरहन्छ ।

यसरी बगिरहने जीवनप्रवाहमा व्यक्तिको संस्कार (नाम, जात, लिङ्ग, हासिल गरेको ज्ञान इत्यादि)

(कविता)

केवल तत्कालको लागि मात्र हुन जान्छ र व्यक्ति व्यक्ति-मा संस्कारको भिन्नताबाटैक अरु भिन्नता रहेदैन । व्यक्ति आफंमा केही पनि हुँदैन केवल कर्मको धारा अविरल चलिरहन्छ । आपना चारैतिरको बातावरण-लाई प्रभावित नहो व्यक्ति स्वयं पनि चारैतिरका बातावरणका परिवर्तनहरूबाट प्रभावित भई आगाडि बढिरहन्छ । यसरी ने जीवनचक्र चलिरहन्छ ।

— ● —

निर्दोष धर्ती

- लक्ष्मी श्रेष्ठ

त्यसै त्यसै हराइसकिएछ ॥

मेरा सारा सारा दिनहरू, रातहरू
बटुलेर सँगालिराखेको
अन्तर्व्यथा कसरी कोरूँ म ?
मेरा प्रिय दुइबटा कलम,
आत्मधात भए भै
हराए र भाँचिए
कलमविनाको अभिव्यक्ति
मनको धोको मनमै बिलाए भै भए ॥

भाँचिएको कलम मर्मत हुन सकिएन,
हराएको कलम अहिलेसम्म
पाउनै सकिएन
अब के लेखूँ कसरी लेखुँ
अस्ताप्पाको धाम भै
कलमविनाको अभिव्यक्ति

कति पटक मैले आफूलाई

थुकिसकें

कति पटक धिकारिसकें

आफूलाई आफैले

भाँचिएको र हराइसकेको

कलममा अन्तर्दृन्दू गर्ने

म देखेर

मेरो थुक, मेरो अनुहारमा

नपरी त्यो निर्दोष धर्तीमा

थुप्रिंदै जान्दून्

भगवन् शास्ता, तथागत !

अब म मेरो कलम कहिले पाऊँ

हृदयको मसीले कसरी समर्पित होऊँ ।

नेपालमा प्रचलित बौद्धस्तोत्रहरूको गरिमा

- मुनीन्द्ररत्न वज्राचार्य

नेपाल धार्मिक भावनाले ओतप्रोत देश हो । प्राचीनकालदेखि नै यहाँ हिन्दू र बौद्धधर्मविलम्बीहरू निवास गरेकोले धार्मिक कार्यहरू एक आपसमा मिलेर गर्दछन् । यसले यहाँ दुवै धर्म सम्प्रदायका मन्दिर, चैत्य विहार, गुम्बा, बहाल र बही आदि प्रशस्त स्थापना गरेका छन् । विहान सबैरे यहाँका मानिसहरू यी मन्दिर, चैत्य, विहारमा गई विभिन्न देवी-देवताका पूजा-पाठ, स्तुति-गान, भजन-कीर्तन गर्दछन् । यसरी आपनो नित्य कार्य समाप्तिपछि मात्र अन्य कामहरूको थालनी गर्दछन् ।

नेपाल भगवान् गौतम बुद्धको जन्मथलो भएकोले यो देश बौद्धधर्मको केन्द्रविन्दुको रूपमा मानिन्छ । यहाँ बौद्धधर्मश्रन्तर्गत विहार, चैत्य, गुम्बा, स्तूपहरू धेरै निर्माण भएका छन् । काठमाडौं उपत्यकाका बौद्धविहार-हरूमा खासगरी नेवारजातिका वज्राचार्य, शाकय, उदाम र ज्यापु आदि बजोबास गर्ने गरेका छन् । यी बौद्ध-विहारमा बौद्धसुव्वहरू गीत, संगीत, स्तोत्र, स्तुति आदि-को प्रार्थना गर्ने चलन छ । यी बौद्धस्तोत्रहरूलाई नेवा-रहरू “तुतः” भन्ने गर्दछन् । यी बौद्धस्तोत्रहरू विहार, बही, बुद्धको चैत्य वा प्रतिमाआगाडि पाठ गर्ने चलन छ । कोही बौद्धमत्तकजनहरू स्वयम्भू, श्रीघःविहार, बौद्ध र विहारमा विहान घुम्दा दर्शन गर्दा यी स्तोत्रहरू पाठ गरी घुम्ने गर्दछन् । अरु बेलामा खासगरी हरेक विहार र टोल टोलमा आवण शुक्ल प्रतिपद देखि भाद्र कृष्ण श्रीसीसम्म गुलायर्वंको अवसरमा अटूटरूपमा सक्षि केही व्यक्तिहरू सम्मिलित भई सामूहिकरूपमा

पाठ गर्ने गर्दछन् । यसको पाठ गर्न सकिएपछि केही प्रसादहरू पनि प्रहण गर्ने गर्दछन् । यस्तो स्तोत्र पाठ गर्ने व्यवस्था मिलउन आ-आपनो इलाकामा ‘तुतःगू’ भनी गुठोसमेतको व्यवस्था गरेको हुन्छ । यस्तै बौद्धस्तोत्रहरू प्रत्येक पूर्णिमा, अष्टमीका दिन र अन्य पर्व पर्वमा पाठ गर्ने गर्दछन् । काठमाडौंका बौद्ध नेवारहरू इन्द्रजात्रापर्व शुरु हुने दिन “उपाउ बनेगु” भनी कुनै कसेको घरमा कोही सूत्यु भएको छ भने उनको संस्मरणमा बौद्धस्तोत्रहरू पाठ गरी काठमाडौं शहरको हनुमानदोका भई अन्य प्रमुख स्थानहरूमा परिक्रमा गर्ने गर्दछन् । यस्तै ललितपुरमा दीपयात्रा “मतया-” का दिन बौद्धधर्म-बलम्बीहरू बौद्धस्तोत्रहरू पाठ गरी विहार बही घुम्ने गर्दछन् । अरु सम्यक्पूजा, पंचदानको अवसरमा पनि यस्तै स्तोत्रहरू पाठ गर्ने चलन छ ।

नेपालमा पाइने बौद्धस्तोत्रहरू संस्कृतभाषामा लेखिएका छन् । प्रायःजपे महायानीस्तोत्र, स्तुति र चर्यागीतहरू संस्कृतभाषामा छन् । महायानी बौद्धहरूको मूल धारणा “बूद्धो भवेयम् जगतो हिताय” अर्थात् संसारका सर्वमस्त्र प्राणीलाई बोधितस्त्रका आदर्शहरू-लाई हृदयज्ञम गरी दुःखब्राट मुक्त हुने गरी सेवा गर्नमा संघे तत्पर हुनु हो । यसको लागि मनुष्यजीवन सधै प्राणीमात्रको हित र सुखको अर्पण गर्नु हो । यही धारणाअनुरूप असंख्य बोधितस्त्रहरूको प्रतिपादित लेड रचना ते बौद्धस्तोत्रको रूपमा मानिन्छ । यस्तै बोधिस्त्रको गुणगान, आदर्श र भक्तिलाई लिएर विद्वान् आचार्यहरूद्वारा लेखिएको रचना नै बौद्धस्तोत्रको रूपमा

मानिएछ । यस्ता प्रचलित बौद्धस्तोत्रहरू लेखन कार्य कहिले, कसले, किन भयो, कसले लेखयो, कहाँ लेखयो प्रामाणिकरूपमा भज्ञ सकिएको छैन । अधिकांश बौद्धस्तोत्रहरू कसले लेखेको हो भज्ञ नसकिएतापनि कुनै कुनै स्तोत्रहरूमा लेखकको नाम र कुनैमा मितिसमेत भएको पाइन्छ । बौद्धस्तोत्रहरू विभिन्न छन्दोबद्ध, अलङ्घारपूर्ण, भावयुक्त, रसपूर्ण गीतहरूमो संग्रह हो । यी गीत लय-पूर्णरूपमा धुवा लिई गाउने चलन छ ।

बौद्धस्तोत्रहरू पाठ गर्दा तिलसिलेबाररूपमा पढ्ने गर्दछ । यसकारण यो पाठ गरिदा शुरूमा महायानसूत्र पाठ गर्ने गर्दछ । यसमा सम्पूर्ण देवीदेवताहरू जस्तो सिद्ध, गन्धर्व, नाग, कुम्भाण्ड, गरुड, किन्नर, शिव, विष्णु, इन्द्र, ब्रह्मा आदिको ध्वनि गरी पञ्चोपवार पूजा गर्दछु भनी प्रार्थना गर्दछ । यस्तै बहुत चर्चित बौद्धस्तोत्र नामसंगीति पाठ पर्दा मञ्जुश्रीलाई नमस्कार गरी सबैको कल्याण तथा उत्तम होस भनी प्रार्थना गर्दछ । यी बौद्धस्तोत्रमा बौद्धदर्शनको महिमा तिकै महत्त्वपूर्ण छ । नामसंगीतिमा एक ठाउंमा यसरी भाव-पूर्ण उल्लेख गरिएको छ “अज्ञानरूपी अन्धकारमय रात छ, तृष्णाको विशाल बिच्छौना छ, विषयको सिरानी छ, शुभ र अशुभ फल दिने समय परिवर्तनशील छ । यस्तो स्थितिमा पनि सदा जागृत रहनु हुने भगवान् बुद्धलाई नमस्कार छ ।”

बौद्धस्तोत्रहरूको मूल विशेषता ने भगवान् बुद्ध औधिसत्त्वहरूको संस्मरण गरी प्रार्थना गर्नु हो । जस्तो ‘तिद्विसुनि’ स्तोत्रमा स्वयम्भूचैत्यको स्थापनाबारे वर्णन गरिएको छ । ‘मध्यगत’ स्तोत्रमा पञ्चबुद्ध वैरोचन, अक्षोऽध्य, रत्नसम्बव, अमिताभ र अमोघसिद्धि आदि चाँच ध्यानी बूद्धहरूको दिशा, आसन र वर्णको उल्लेख गरिएको छ । अन्य स्तोत्रहरूमा तिकै प्रचलित सधैं

विहार बहीमा नित्यपूजा गर्दा ‘स यायेगु’ भनी प्रार्थना गर्ने बटपारमिताग्रन्थर्गत दान. शील, क्षान्ति, वीर्य, ध्यान र प्रज्ञा समेतको व्याख्या गरिएको छ । बौद्धस्तोत्रहरूमा तिकै प्रचलित स्तोत्रहरूमध्ये पं. हर्षदेवले लेखिएको भनिएको मालिनी छन्दको ‘दशबलस्त्रव’ शीर्षक स्तोत्र तिकै लामो र खातिप्राप्त छ । नेपालमा बौद्धस्तोत्रहरू अनगिन्ती छन् जपबाट इतिहासका कुराहरू पनि जान्नका लागि धेरै सहयोग गर्दछ । जस्तो अरुणवर्ण र कायोतल शीर्षक स्तोत्रमा ललितपुरमा रातो मचिछन्दनाथ ल्याएकोबारे वर्णन गरेको छ । चन्द्रकान्ता नाम गरेकी मिक्षुणोले लेखिएको ‘भूवनत्रय’ स्तोत्रमा लोकेश्वरको ग्राराधना गरी लेखिएको छ । समन्तभद्रद्वारा लेखिएको ‘भद्रचरी’ पनि तिकै लोकप्रिय बौद्धस्तोत्र हो । नेपालका मल्लराजाहरूमा कवीन्द्र प्रताप मल्लले पनि ‘मञ्जुश्रीकृत’ र ‘विश्वविद्रूम’ हुई स्तोत्रहरू लेखनु भएको छ । यी दुवै स्तोत्रहरू स्वयम्भू धर्मघातु विषयमा वर्णन गरेको छ । कुनै कुनै स्तोत्रहरूमा मिति पनि उल्लेख गरेको पाइन्छ जस्तो ने. सं. ६०० मा ‘अतिकुसुम स्तोत्र’ मा मिति पाइएको छ । यस्तै ‘उतिमञ्जुश्रीस्तोत्र’मा नेपालवत्सर भनी ने. सं. ६७४ साल लेखिएको छ । यी बौद्धस्तोत्रहरू हस्तलिखित पुस्तक ‘थ्यासफू’ मा लेखिएको छ । पछि छापाखानाको शुरुवात भएपछि वि. सं. १६८७ सालतिर मखनटोलका शाक्यमुनि बज्ञाचार्य र कपिलमुनि बज्ञाचार्य लिली गोरखाभाषा प्रकाशन समितिको स्वीकृति लिई हुकुम प्रमाणी लिई छापाग्रक्षरमा विज्ञापनको रूपमा १८ वटा श्लोक स्तोत्रहरू संकलन गरी ५० थान पुस्तक प्रकाशित गरिएको थियो । यस्तै ने. सं. १०५६ मा धर्महर्ष बज्ञाचार्यबाट ‘बौद्धस्तोत्रसंग्रह’ नामक पुस्तकमा नेवारभाषामा ती स्तोत्रहरू अनुवादसमेत गरी छायेको

थियो । आजकाल धर्मचित्त उत्पन्न भएका श्रद्धालु भक्त-
जनहरूबाट यस्ता बौद्धस्तोत्रका पुस्तकहरू धेरे प्रकाशन
गर्ने गरेका छन् ।

बौद्धस्तोत्रहरू पाठ गर्नेमा काठमाडौंका नेवार-
हरूमा मात्र भीमित नभई काठमाडौंबाहिर पोखरा,
पाल्पा, बुटवल, विराटनगर, चैतपुर, भोजपुर र अन्य

स्थानमा बसोबास गरेका बौद्धधर्मविलम्बी नेवारहरूले
पाठ गर्ने गरेकाछन् । यस्ता बौद्धस्तोत्रहरूको प्रार्थनाले
बौद्धधर्मको संरक्षण हुनाको मार्थ धार्मिक जनचेतनाको
पनि जागृत हुनेछ । बौद्धधर्मको ज्ञान गुणका कुराले
आदर्श चरित्र निर्माणमा सहयोग पुऱ्याउनेछ ।

= ● =

(ज्ञानमाला)

ग्रहशान्ति

अनु. दिव्यरत्न तुलाधर

ग्रहशान्ति गराँ हामी पुण्य धर्म दान दिई ॥
प्रथम बुद्ध, द्वितीय धर्म, तृतीय संघ तारिणी ।
ब्रह्मा-विष्णु-देव गणमा श्रेष्ठ अति पूजनी,
पूर्वकालमा चन्द्र र सूर्य राहुले ग्रष्ट पान्यो है ।
बुद्धको चरण कमल शरणमा आएँ है ॥
करुणायुक्त लोकनाथले राहु बोलाई भन्यो,
हे राहु, तिमी छोडिदेउ बुद्धको शरण परे ।
बुद्धको स्तोत्र गर्ने वित्तिकै राहुले छोडिदियो,
अनि राहुले वृत्तान्त कुरा लिएर दौड्यो ॥
वैपचिति-असुर राजाले राहुसँग सोध्यो रे,
तिमीले किन चन्द्रलाई छोडेको लौ भन ।

असुर-राजाको कुरा सुनी राहुले विन्ति गन्यो,
बुद्धको चरणकमलमा शरण परे ॥
भक्ति राखी बुद्धको शरण पछं जो कोहीलाई,
प्रश्नमात्र गर्न आएपनि शान्ति हुँदैन ।
सात टुका भै मेरो शिर फुट्न बेर नै छैन,
बुद्धको शरण पछं जो समात्नु हुँदैन ॥
बुद्ध, धर्म, संघप्रति शरण यति नै उत्तम,
ग्रहशान्ति निर्मित हामी बुद्ध शरण जाओ ।
देव-देव महादेव त्रिलोकको अधिपति छ,
अमृत-ज्ञानदायक शान्तिपद कारक ॥

प्रज्ञा परिपक्व हुने आठवटा कारणहरू:-

आठवटा कारणले प्रज्ञा परिपक्व हुन्छन् । ती हुन्:-

- १) उमेर पुगेपछि, २) यश फैलिएपछि, ३) पटक पटक प्रश्न सोधेपछि,
- ४) गुरुसँग वस्योभने, ५) आफू स्वयंले कारणसहित राखोसँग विचार
गरेपछि, ६) साकच्छा गन्योभने, ७) मनमा स्नेहभाव बढाएपछि एवम्
- ८) अनुकूल स्थानमा बास गन्योभने मानिसमा प्रज्ञा परिपक्व भएर आउँछन् ।

प्रस्तुतिः— हिराकाजी सुजिका:

विशिष्ट सम्मानमा खुशी र केही सुझाव

- न्हुछेबहादुर वज्राचार्य

सहसंस्थापक

आनन्दकुटी विद्यापीठ

प्रिय मित्रहरू,

आनन्दकुटी विद्यापीठको प्राञ्जनमा आयोजित भव्य समारोहमा तपाईंहरूले मप्रति दर्शाउनुभएको विशिष्ट सम्मानको लागि म हार्दिक कृतज्ञता व्यक्त गर्न चाहन्छु । स्कूलप्रति मेरो देनहरूको सम्बन्धमा प्रशंसा-पत्रमा तपाईंहरूले चर्चा गर्नुभएका रमाइला कुराहरूबाट म आनन्द-विभोर एवं अपार कृतज्ञताको भावनाले ओतप्रोत भएको छु । म ग्राजका युवावर्ग र नयाँपिंडी-का नौजवानहरूलाई प्रदान गरिने शिक्षा र प्रशिक्षण सेवामा आपना सम्पूर्ण जीवन अर्पण गर्ने बरिछ व्यक्ति-हरूको स्मरण र सम्मान गर्ने भावनाको नितान्त अभाव भइरहेको देख्छु । यस्तो स्थितिग्रन्थर्गत पनि तपाईंहरूले जुन उत्साहले यस्तो कार्य सम्पन्न गर्नुभयो त्यो अत्यन्त सराहनीय कदम हो । तपाईंहरूको यस कदमबाट उक्त विशामा केही सान्त्वना मिल्छ तथा बोद्धभावनाको दृष्टान्त प्रस्तुत हुन्छ । कृतज्ञ र विनयशील मानिसहरूको सम्बन्धमा बुद्धले के भनेका थिए भने तिनीहरू फलले लादिएका रुखजस्ते हुन् जब कि ती रुखका हाँगाहरू फलको बोझले लत्किन्छन्, बाँझा रुखका हाँगाहरू उँभो लागेर टाढा भइरहन्छन् । ताईं भूतपूर्व विद्यार्थीहरूको उक्त कदममा त्यस भावनाको यथार्थ उदाहरण प्रस्तुत हुन्छ ।

भूतपूर्व विद्यार्थी संघको विचारशील सङ्केतप्रति बन्ले निम्नलिखित पत्र लेखेर सध्यवाद आएको भावना अभिव्यक्त गरे- -

यस्तो सिद्धान्त बाह्रबाटा बौद्ध मङ्गलमध्येकै एउटा-“सम्मान गर्न योग्य व्यक्तिहरूको सम्मान गर” भन्ने सुन्निति भेल खान्छ तरम के कुरातिर इच्छित गर्न

चाहन्छु भने केवल संकेत मात्र पर्याप्त हुँदैन । विद्यार्थी र युवावर्गले बौद्धभावनाश्रनुरूप नियमित रूपले धार्मिक र सामाजिक सेवामा सहभागी बन्ने बानी बसाउनुपर्याप्त । “बुद्धमार्ग” भन्नुको अर्थ— ‘बुद्धिमान् मानिसहरूको मार्ग’ हो र यसलाई जसले पनि बुझेर अपनाउन सक्छ । यसले स्पष्ट शब्दमा जीवनको आदर्श-मय मार्ग र तदनुरूपको आचरणको प्रतिपादन गर्छ ।

ठूलो बडा व्यक्तिहरूको आदर र सम्मान गर्नु उपयुक्त हुन्छ तर अधिकांश मानिसहरूले तिनीहरूलाई यत्तिको ठूलो बनाउन सघाउने व्यक्तिहरूलाई आदर गर्नु पनि उत्तिक महत्त्वपूर्ण हुन्छ । यस्ता कम महत्त्वका व्यक्तिहरूले पनि कदरको उचित हिस्सा पाउनुपर्याप्त । यत अगष्ट २३ तारिखको दिन स्कूलको नियमित म संग-संग सराहनीय सेवा गर्ने केही व्यक्तिहरूको पनि उचित कदर गरिएको देखेर मलाई अपार हर्ष लाग्यो । तिनीहरूको सूचीमा केही विशिष्ट शिक्षक र कर्मचारीहरूका नाम समावेश भएका छन् । यस प्रक्रियाका स्कूलको प्रारम्भिक चरणमा म संग निस्वार्थ योगदान गरेका केयन व्यक्तिहरूको पूर्णतः उपेक्षा भएको देखेर मलाई ठूलो दुःख लाग्यो । म अहिले यसरी उपेक्षित भएका व्यक्तिहरूका नाम प्रस्तुत गर्न चाहन्छु । प्रारम्भिकिका मेरा सहकर्मी र सहयोगीहरू थिए— हारिकादास थ्रेष्ठ, भक्तिलाल थ्रेष्ठ, पूर्णमान तुलाधर र तीर्थनारायण मानन्धर, तत्कालीन शिक्षकहरूमध्ये सुवर्णमान थ्रेष्ठ, भुवनलाल प्रधान, बुद्धाम उल्लेखनीय छन् । त्यसपछि श्रको एउटा नाउँको पनि याद आउँछ— यो चाहिँ स्कूलको प्रारम्भिक शिक्षक वा कर्मचारी होइन कि स्कूल शुरूदेखि पढ्ने ६ जना विद्यार्थीमध्ये एक हो । यी भद्रमान तुलाधर आजकाल काठमाडौं विश्वविद्यालयका एक सङ्काय प्रमुख हुन् । इतिहासको जानकारी लिनु र इतिहास निर्माण

गर्ने व्यक्तिहरूलाई सम्झनु शिक्षाको एउटा प्रमुख अङ्ग हो । इतिहास र ऐतिहासिक व्यक्तिहरूको उपेक्षा गर्नु कसंको लागि पनि हितकर हुँदैन ।

सिक्नु भनेको जीउनीभर रहने प्रक्रिया हो । यसरी जोसुकैले पनि आपनो सम्पर्कमा आएका अरु मानिसलाई केही न केही लिकाउन सक्छन् । यस सम्बर्धले हामीहरूलाई “बलिरहेको बत्तीले मात्र अरु बत्तीलाई सल्काउनसक्छ” भन्ने बौद्धउपदेशको सम्झना गराउँछ ।

यस कुरावाट मलाई अतीतको एउटा भूतपूर्व विद्यार्थीसंघको भएर आउँछ । वर्तमान संघमा त्यसका सदस्यहरू समावेश गरिएका छन् वा छनन् त्यो त मलाई थाहाउँन । कुनैपनि हेतुको लागि कार्यकर्त्ताहरू एकजूट भई आपनो समूहलाई कसल्लोर पाँते विभाजनलाई हटाउन सक्नु सहायक सिद्ध न हुँछ ।

म अहिले स्कूलको संस्थापनको लागि गरिएका प्रारम्भिक प्रयासहरूसित सम्बद्ध कठिन प्रयत्न र जोड़दार संघर्षितर तपाईंहरूको ध्वान आकृषित गर्न चाहन्छु । स्कूलका भवनहरू आज ग्राविस्थल रहेको यो शानदार ठाउँ सजिले प्राप्त भएको थिएन । विपरीत परिस्थितिसित चलाइएको लामो र सुनियोजित संघर्षको कलस्वरूपमात्र यो त्थल र केही ससाना भवनहरू प्राप्त भएका थिए । हाम्रो बाटामा तेसिन आएका निहित स्वार्थहरूको विश्वद कस्तिएर संघर्ष छिड्नुपरेको थियो । तात्कालिक सरकारी घेरामा रहेका अनेको शक्तिशाली समूहहरूले स्थितिलाई जन् जन् बिगादै थिए । संक्षेपमा यति न भनौं कि तिनीहरू स्कूलप्रति सहानुभूति राखेर आपनो नकारात्मक टेक स्वेच्छाले छाड्न तयार थिएनन् । यस मामिलामा संस्थापकहरूको परिधनबाट प्राप्त भएको उल्लेखनीय सफलताको

कलत्वरूप ने आज स्कूलको ग्राथिक स्थिति दरिलो भए-
को छ । यी ठाउं र भवनहरू सबै स्कूलको आपने सम्पत्ति
त्वरूप भएकोले केंद्रन दशकदेखि किराय तिर्नुपरेन र
लाखों रूपियाँ बचेको छ । स्कूलले उपभोग गर्दै आएको
आपनो ग्राथिय-आपनो बासको कुरा यस्तिमें टुङ्गचार्हो ।

संस्थापकहरूको दोबो महत्वहरू योगदान स्कूलको
मुसङ्गचालन र विकासको निमित्त आवश्यक 'ऊर्जा'
जुटाउनु थियो । चीनको पेकिङ बुद्धिष्ठ आएशोसियसन-
ले यस स्कूलमा नियमितरूपले बौद्धधर्मको कक्षा सञ्चालन
गर्ने शर्तमा भारतीय रु. ५,००,०००।- (पाँच^०
लाख = नेपाली रु. ७,५०,०००।-) को एकमुठ रकम
प्रदान गयो । दुर्भाग्यवश उक्त रकम सीधै स्कूलमा
नयठाइकन सरकारी सचिवालयमा पठाइयो । स्कूलसित
सम्बद्ध कुनैपनि व्यक्तिलाई यस कुराको अन्तोपत्तो
थिएन । धेरै महिनापछि मात्र परराष्ट्र सञ्चालयका एक
उच्च पदस्थ कर्मचारीबाट गुपचुय राखिएको त्यस रह-
स्यको सुईको पाइयो । सो रकम हात पार्नु स्कूलको
व्यवस्थापनको लागि सजिलो श्रभिभारा थिएन । सचि-
वालयलाई स्कूलप्रति अनुकूल दृष्टिकोण लिन लगाउन
एवं यस रकममाथि नियन्त्रण गर्ने र यसलाई प्रयोग गर्ने
अधिकार सचिवालयको हो भनेर गर्दै आएको दाबीलाई
परित्याग गराउन व्यवस्थापनले आपनो क्षमताले झ्याए-
सम्मका साधनको उपयोग गर्नुपरेको थियो ।

तर, दुर्भाग्यवश ज्ञमेलाको अन्त्य त्यक्तिमें भएको
थिएन । चिनिया दाताले उक्त रकम पाउन इच्छाइएको
संस्था यही विद्यापीठ हो भनेर किटानसाथ तोकेको भए-
तापनि चिट्ठीचाहिँ धर्मोदयसभाको अध्यक्षको नाउंमा
सम्बोधन गरिएको थियो । दुई प्रतिद्वन्द्वी समूहको बीच
मुक्तिमुक्तीकीसमेत चलेको— लम्बेतानको भिडन्तपछि
मात्र स्कूलका अधिकारीहरूले खोजेको कुरा पाए । यस
मामिलामा भिक्षु कुमार काश्यप र मंत्रे अथव परिश्रम
यरी बेला मौकामा उज्ज्ञाड मिजास पनि निकालनुपरेको
थियो । भिक्षु महानाम र भिक्षु अश्वघोषज्ञता स्कूल

संचालकहरूले पनि यस्तो कुरामा अदम्य उत्साह देखाए ।

ठाउं प्राप्त गर्नु र चीनिया अनुदान स्कूलको
लागि सुरक्षित पार्नु— यी दुइटा उपलब्धि संस्थापकहरू-
को महत्तम योगदान थिए । नेपाली रु. २,५०,०००।—
(दुई लाख पचास हजार) केही नभन्नहुने भवनहरूको
निर्माण र यस्ते अर्थ काममा खर्च गरियो । बाकी साउं-
को रूपमा छुट्याइएको रु. ५,००,०००।— (पाँच लाख)
बाट आउने ब्याजमात्र स्कूलले खर्च गर्न पाउने किटानी
नियमन्तर्गत बेकमा मुद्रित निक्षेपमा राखियो । यो
व्यवस्था आजसम्म कापयम छ ।

म एउटा प्रस्ताव पेश गरी यस बातलाई दुःख-
उन चाहन्नु । आतन्त्रकुटी विद्यापीठको ग्राथिकस्थिति
दिगो भैसकेको छ भन्ने मेरो विश्वास छ । यसकारण
स्कूलकी वार्षिक आयको केही हिस्ता यससित प्रत्यक्ष
सम्बन्ध भएका तीन विशेष खण्डमा विभाजन गर्नु
बाझ्ठनीय हुन्छ— विशेष गरेर बेकबाट आउने ब्याज-
लाई तीन हिस्सामा बाँडनु । पहिलो हिस्सा बौद्ध
पत्रिका र बौद्धस्कूल पाठ्यपुस्तकहरूको प्रकाशनको
लागि ग्राथिक सहयोग गर्न संस्थापक समूहको जिम्मा
लगाउनुपर्दछ । यस रकमको केही अंश आनन्दकुटी
विहारको सम्भार र निर्माणतिर पनि लगाउनुपर्दछ ।

म त के चाहन्नु भने दोस्रो हिस्सा शिक्षक
कल्याणकोषमा लगाइयोस् र तेको हिस्सा भू.पू. विद्यार्थी
संघ संस्थापनको व्यवस्थार आंशिकरूपले बेहोनेतिर
लगाइयोस् ।

स्कूलको नियमित वार्षिक ग्रायबाट यी तीन
प्रयोजनको लागि केही रकम प्रदान गर्ने व्यवस्था सजि-
लेसंग गर्न सकिन्त भन्ने पनि मेरो सुझाव छ साथै यस
स्कूल बौद्धधर्मसंग बढी सम्बन्ध रहेको र मानवकल्याण-
का लागि बूढोपदेश परिशोलन गर्ने गरिआएको यस
मामिलामा विद्यार्थीहरूले सक्रिय र प्रभावकारी भूमिका
खेलन सक्छन् भन्ने पनि मेरो धारणा छ । ॥

(English language)

Tribute to a Japanese Martyr of Peace

- Suwarn Vajracharya

International Herald Tribune, Tokyo, Japan

It was an unprecedented peace march and a gathering of Buddhists of Nepal held recently in Kathmandu in respect of a Japanese Buddhist monk Yunataka Nawatame who died in Lumbini last month. The peace march and the rally held afterwards in Kathmandu were organised by a Joint Committee of 115 Buddhist organisations of Nepal to show support of sympathy to the bereaved family of the late monk and to pray his attainment of blissful Nirvana. The Peace march and the rally also demanded the government of Nepal for a proper investigation on his death.

The rally of Buddhists held demonstrated the unity of Nepali Buddhists for a common cause of calling the government of Nepal for justice and providing enough security in and around Lumbini, the holiest site not only for Nepali Buddhists but also for Worldwide Buddhists as it is the Birthplace of Lord Buddha.

The peace march attended at its starting point, Vasantpure at noon on 21st July, by 50,000 Buddhists including monks and nuns of all three traditions of Buddhism, the Theravada, Mahayana and Vajrayana was later joined by a hundred thousands others at the rally held late evening at the "Khulla Manch", an open ground theater in the centre of the city. The mass rally of Buddhists of this kind held second time after Democracy returned to Nepal in 1990 should open any blind eyes to see how Buddhism is treated in Nepal. Nepali Buddhists had held their first mass rally in 1992 to protest the re proclamation of Nepal to be a Hindu country and to demand equal rights to all religions in Nepal, which the then government so called democratically installed by people's power never heeded to. But I do not think the rally held this time to protest the murder of a human life can be ignored by any authorities if they are worth their self.

The peace march and the gathering of hundreds of thousands of people, in which I attended in person was a very silent and peaceful one worth to its very word. It was also a gathering of Nepali Buddhists who paid their heartfelt respect to the monk who served

and died for the cause of peace for world's human beings through Buddhist teachings of non-violence. In addition, several other Buddhist temples and organizations throughout Nepal held a number of religious prayers for the late monk, who deserved a genuine respect.

A Pious Monk

The late Ven'ble Nawatame was supervising the construction of a biggest-to-be Peace Pagoda in the world at the time of his unexpected death. A young monk of Nippon Myohoji Buddhist temple of Japan. Nawatame came to Nepal to help build the peace pagoda in the Lumbini peace Park, which has been declared to be a sacred site by Emperor Ashoka and recently as a site of world heritage by the United Nations. A Billion dollar UN project plan is underway to develop Lumbini to an enclave of world Buddhists and to a site of international touristic interest. Under one of several projects being planned. Nippon Myohoji undertook to build a peace pagoda in the sacred park of Lumbini. The Nippon Myohoji has built several peace pagodas in many countries and has plans to complete building 108 peace Pagodas before the end of 20th century, a last will of late Fuji Guru, the head of the Nippon Myohoji temple

Nawatame went to Nepal first time some 15 years ago as a tourist and second time in 1993 as a disciple of Fuji Guru to help his master's dream comes true by building the world's largest peace pagoda in the sacred park of Lumbini, where the Buddha who preached the message of peace to the world, was born. As was his master's wish to spread Lord Buddha's message of peace, he decided to leave his family to become a monk in 1983 and to contribute as much as he can for the world peace. As a monk and a disciple of Fuji Guru, he went to India, where several peace pagodas were being built in places such as Rajgriha, Sanchi and Bombay. And his experience in these projects took him to Nepal, to build the Lumbini peace pegoda,

Peace Pagoda Project

Unlike previous occasions, in which projects to build peace pagodas in Nepal had failed due to invisible evils, he proposed to build the pagoda under an agreement signed with Lumbini Development Trust, a government appointed body to supervise the development projects in Lumbini. Accordingly, an agreement on the "Peace Pagoda Project" was signed between the Nippon Myohoji and the Lumbini Development Trust to build the pagoda covering an area of 48400 sq. metres and a 156 feet high dome with an estimated cost of US \$ 1 million inside the "New Lumbini Village Cultural Zone". The agreement was

signed in an unprecedented gathering of just five individuals, two representatives from each party and a prominent Nepali monk to witness the signing. No special guests, no ceremonies nor parties that are usually thrown costing a lot of money when agreements are signed. Nawatame had said at the signing of the agreement that he could not afford to spend for parties as the money comes from collections of funds donated by Japanese elders by either selling one of their two houses or by Japanese salary men and women, who donated their bonus money for the project.

"His honesty always reflected in all of his activities and his way of life" says the Ven. Sudarshan Mahathera, a prominent Nepali monk, who used to see Nawatame on his frequent visits to Lumbini for his archaeological research work and on his pilgrimage to the sacred temple of the Buddha. "Nawatame was very pious at his young age. He came to Nepal as a devotee of the Lokeswara", a Bodhisatva cult worshipped in Nepal and in many countries including Japan. Despite various kinds of difficulties he had faced while supervising the project, such as barriers and delays in getting construction materials in time. "Nawatame was never tired of his work" says the Mahathera, who also witnessed the signing of the peace pagoda project, but got used to all hardships and difficulties faced when you have no political connection, which is ruining Nepal's many development projects. Yet he was not discouraged. Within four years since the project started, he has already built a shrine, resident quarters for monks, kitchen and bathrooms. And the huge concrete foundation for the pagoda has already been laid out to build up the Peace Pagoda. Supervising alone a huge project that is to be built in an area of 48400 sq. metres is not that simple. But "he did it" says the Mahathera.

Unnatural Death

The late monk Nawatame spoke fluent Nepali and supervised the peace pagoda project. According to workers in the project field, the monk "worked together with us not just supervising". He led a simple life sleeping on a bed made out of just four wooden legs and slabs of plywood and ate no special food. For him, even a little food offered to Buddha statue was tasty and bellyful. Such food is usually spread out for birds in Nepal as it is not enough to full a man.

But such a simple and gentle monk died on July 3rd night. Many who admired his work and way of life lament for missing him. The unbearable grief was that his death was not natural nor an accident. But was a result of an attack by a group of six sinners, who shot him dead for failing to "loot him" according a statement made by the Nepali police, which is hardly convincing. Out of six assassins already under custody of the Nepalese police, two

Indian Muslims had led the group that included four Nepalese to attack the monk while he was sleeping outside the temple in Lumbini. But there seem to have "no proper investigation conducted on the crime", complained many Buddhist leaders and organisations at the rally held at Khulla Manch, the open ground theater in Kathmandu held after a long peace march through out the city. The Buddhist leaders at the rally invoked Blessings to the departed monk. They grieved over the untimely death. They condemned the crime and demanded the authorities to appoint an impartial committee to investigate on the cold blooded murder.

Reflections

The mass media including national and private newspapers gave enough publicity of the rally of Buddhists that protested the murder of a Buddhist monk. National radio and television, which in the past used to keep a blind eye to Buddhist events and matters related to Buddhism, also gave this time a wide coverage of the rally for the first time broadcasting several programmes that covered the work of the late monk Nawatame and religious and public gatherings held in his respect. It is also noteworthy that even several ministers and members of Nepal's national Parliament have made official statements calling for justice.

However, the authorities that handle the murder case have yet to reveal the real motive of the cruel murder and bring the assailants to justice including those suspected to have involved in conspiracy and ordering the heinous crime behind the curtain. Only an impartial action will honour the late Venerable Yunataka Nawatame who remains a martyr of peace in the hearts of Buddhists all over the world.

Any alternative should reflect upon certain pathetic situations are still prevalent in Nepal despite the return of Democracy at the cost of lives of thousands of people including Buddhists some 7 years ago. First such crimes are ignored and human lives are not valued let alone the respect of human rights in Nepal.

Second, the authorities are not concerned over the safeguarding of Buddhists interests nor their holy places except Hindu temples like Pashupatinath Shrine in Kathmandu, where a wellmanned police station stand tall to prove that only the Hindu interest are safeguarded. Third, the name of the Buddha and the fact that the Buddha was born in Nepal are used only to deceive the international community for seeking foreign aid, and finally, the democracy is nothing but just a tool to grab political power for personal interests and gains.

Never the less, I am still hopeful the pathetic situation will change. May the Venerable Yunataka Nawatame attain to the supreme bliss of Nirvana! **

बौद्ध जगत्य विजया-दशमीया महत्त्व

- कृष्णकुमार प्रजापति
नगदेश, छवप

थो स्वयाः नीनिसः व न्ययगुर्दं (२२५६) दं
न्हाःया विजया-दशमीकुम्भ सच्चाट् अशोकं शस्त्र-अस्त्र
हातहतियार परित्याग यानाः अहिंसावादी जुयाविजयाः गु
दि खः । युगु दियात बुद्धधर्मया अवबोधयानाः शस्त्र-
शस्त्र विहीन राज्य संचालन यायेगु घोषणा याः गु दि
धाः सां पाइमखु । सच्चाट् अशोक हे निःशस्त्रीकरण
अभियानया ह्रापांहु न्हालु दाः खः धायेबले अप्वः जुइ-
मताया । सच्चाट् अशोकं थः त निःशस्त्रीकरण यानाः
छहु सच्चाहु बौद्ध उपासक जुजु जुयाविजयाः गु दि खः
“महात् विजया-दशमी” ।

मगध नरेश विन्दुसारपुत्र- अशोक क्षित्यादे
(२८)या बैसय उज्जेनया शासक्य नियुक्त जूगु जुल ।
अशोक मचावलेनिसे हे हारां, । शील, सदाचारयुक्त
शिष्टता धयागु बहके भ्याः भचाहे मदु । अशोकया
स्वभाव चण्ड जुयाच्चवन । अशोकया दाजुयात पाटलं-
पुत्रया शासक्य नियुक्त यानातः गु जुल । सच्चाट् विन्दु-
सारं थः गुहे जीवनकालय काय्पित कुशन व योग्य
शासक यायेगु तातुनाः अथे शासक पदय नियुक्त यानाः
राज्य व्यवस्थाय सहजपना हयाच्चवं गु जुल ।

मगध नरेश विन्दुसारया देहावसान जुयेवं उप्र
व चण्ड स्वभावहु अशोकं थः ह्य दाजु सुसीम युवराज-
कुमारनापं दाजुयात ग्राहालि व समर्थन यानाच्चर्वपि
गुइच्याह्या (६८) किजापित संहार यानाः मगध देशया
सच्चाट् जुयाविजयात । सच्चाट् अशोकया चण्ड स्वभाव-
या हुनि वसपोल पराक्रमी सुरबीर ला जुइगु हे जुल ।

जुजुजुसांनिसे ज्ञन थः गु राज्यया जवंखवं राज्यविस्तार
यायेगु तातुनाः युद्धयायेगु ग्रवसा ग्रवयाहल । थये इ. पू.
२७४४ या ग्रव राज्यया विहासनारूढ जुयाविजयाः गु
अशोकया राज्यमिषेक प्यदेलिपा इ. पू २७० स जूगु
जुलसा इ. पू २६५ निसेहे वसपोलया के बुद्धधर्मया पुसा
स्वचाः वंगु जुल । अयनं थः गु उप्र चण्ड स्वभाव ला
ठकोलं व्वलाः गु मखु । शिष्टता, शील सदाचार मदुहु,
उप्र, चण्ड स्वभावहु जूगुलि वसपोल बुद्धधर्मय दीक्षित
जुइन्ह्या वसपोलया “चण्डाशोक” वा “चण्डालाशोक”
घकाः धाइगु खे पानिसाहित्यय उल्लेख यानातः गु दु ।
इ. पू. २६५ निसे कलिङ्ग राज्यनाप कच्चवं व्वलंका:
युद्ध यानाः अन्तिम विजय इ. पू. २६२ पाखे जुल ।
सच्चाट् अशोकया जीवनय अन्तिम युद्ध धंगु हे इ. पू.
२६२ या कलिङ्ग युद्धया विजया जुयाच्चूगु जुल । गुगु
युद्ध वसपोलया जीवनय हयूपाः हयाविल । कलिङ्ग
युद्धय छगूलाखं मयाक मनूतय गु ज्यान बनसा छगूलाख
मनूत धाः पाः व अङ्गमङ्ग जुल । छगूत्या लाख मनूतयत
बन्दी यानाः कुनाविलसा छगूत्या लाख मनूतयत देसं
पितिनाश्वत । थये कलिङ्ग युद्धया मैदानया विभत्स
दृष्ट्यत व वित्कारयुक्त सः यागु कोलाहलं यानाः चण्ड
स्वभावहु जुजु अशोकया मनय विरक्ति भाव उत्पन्न
जुल । चण्ड स्वभावहु जुजुया मनय विरक्ततां थाय
कार्का बन । चण्डाशोक कलिङ्गया युद्धया मैदानय
चाः हयूपाः ह्य विरक्तहु छहु देवीयात थः गु हृदयरूपी मन
मनिवरय छकूचा जक थाय छु बिल, थाः गाः हे मदयेक

विरक्त देवीया मोहनि कल । वसपौलया हूदय बुलहूं
बुलहूं ध्यः नाइर्थे नायावल । मनय धौबजि वाल, मन
स्थिर मजुल, व्याकुल जुल ।

थथे व्याकुलतां मन स्थिर मज्याः चिन्तित
जुयाः छन्हु थःगु दरबारया इयालय् चवनाच्चवलय् दर-
बारया न्ह्यःनेसं एह्य शान्त दान्तह्य नच्चाह्य, सुन्दरह्य
भिक्षुयात खनाः वसपौल सञ्चाट् अशोक जुजुया मनय्
स्वां ह्वल, मनय् लसता वःगु भापियाः वसपोसं नच्चाह्य
सुन्दर भिक्षुयात दरबारय् विजयाकेत सःतके छ्वया-
विजयात । उह्य भिक्षुया शील, समाधि व प्रज्ञा बलया
हुनि वसपौलया धर्मपदेश न्यनाः सही धर्मया धर्म ध्या-
युइकाः अहिसा हे परम उत्तमगु धर्म खः धकाः बोध
जुयाः शस्त्र-शस्त्र, हातहतियार परित्याग यानाविजयाःगु
जुल । वसपौल भिक्षु चण्डाशोकं थःह्य युवराज दाजु
सुसीम (सुमन)यात स्याःगु, हत्या याःगु अवस्थाय् पर्म-
वती जुयाच्चंह्य सुसीमया जहान युवराजी सुमनादेवि
गर्भय् च्चंह्य बालकयात रक्षा यायेगु हेतुं भूमिगत जुयाः
सुलाच्चवंच्च निग्रोध सिमाक्षय् सुमनादेवि जन्म व्यूहा
वः, गुहसित महाबलण स्थविरं ह्लयद् (७)या बैसय
दीक्षित यानाः भिक्षु यानाविजयाःबलय् वसपौलयात
“निग्रोध” धकाः नां छुनाब्यूगु खं पालिभाषाय् उल्लेख
यानातःगु दु । नच्चाह्य सुन्दर भिक्षु निग्रोध सञ्चाट्
अशोकया कायचा जुयाच्चन । थम्हं हत्या यानाह्य
दाजुया काय भिक्षु निग्रोध थे जाह्य शील, समाधि व
प्रज्ञावलं पोखतह्य, मेवावी, शान्तदान्तह्य भिक्षुपाखं बौद्ध
धर्मया अनुयायी, उपासक जुजु जुयाः शस्त्र-शस्त्र, हात
हतियार परित्याग यानाः राज्य व्यवस्थाय् निःशस्त्री-
करण यानाविजयाःगु दिं धैगु हे महान् विजया-दशमीया
दिखः ।

मेवावीह्य भिक्षु निग्रोधं भगवान् बुद्धा अमृत-

वाणीयुक्त गाथायात ध्वाथुइक नुगलय् हे थुथुदिक
“अप्पमादो अमृतयदं, पमादो मच्चुनोपदं । अप्पमत्ता न
मीयन्ति—ये पमत्ता यथा मत्ता ।” धकाः सञ्चाट् अशोक-
यात धर्म उपदेश यानाविजयात । व गाथाया अर्थ खः—
“अप्रमादी जुयेगु धैगु अमृतया लेपु लियेगु खःसा प्रमादी
(बेहोशी) जुयेगु मृत्युया लं जुयेगु खः, प्रमादीत सिह-
थे अप्रमादीत गुबले सिइमखु ।” अहै उपदेश सञ्चाट्
अशोकं ध्वाथुइकाः लडाई, युद्धया जन्म जी मनूतय्गु
मनय् जुयाच्चन । युद्धया जन्मस्थल मनूया मन व चित्तय्
जुयाच्चन । वास्तवय् शस्त्र-शस्त्रया विजय सिवय् धर्म-
या विजय दकलय् तःधंगु विजय खः धैगु भावना ब्वल-
काः सञ्चाट्या मनय् ह्यूपाः हयेकत । लडाई युद्ध द्वलद्वः
लखलछ मनूयात त्याकेगु सिवय् थःत थःम्हं त्याकेफुह्य-
सित “संग्रामजित्” धाइ धैगु बुद्धोपदेशित गाथायात
मनन यानाः चण्डाशोकं थःत “धर्मशोक”य् ह्यूपाः
हयाविजयात । “अमृत पदयान त्वःमङ्काः उत्तमगु धर्म-
यात ह्यमसीकाः, अन्यायी, अत्याचारी, दुराचारी,
भ्रष्टाचारी जुयाः सलंसः दं भ्वानाच्चनेगु सिवय् अप्र-
मादी जुयाः परम उत्तमगु धर्मयात ह्यसीकाः शील सदा-
चारी जुयाः, प्रज्ञावान् जुयाः छन्हु जक भ्वायेगु तस्सकं
उत्तम जूः” धैगु बुद्धोपदेशित गाथाया अनुगामी जुयाः
सच्च बोद्ध उपासक जुजु जुयाविजयाःगु दिं खः “महान्
विजया दशमोया दि” ।

शस्त्र-शस्त्र हातहतियारया विजय सिवय् धर्म-
या विजय दकलय् तःधंगु विजय खः धैगु वाःचायेकाः
शस्त्र-शस्त्र, हातहतियार युद्धया भेदानय् वांछवयाः
आइन्दा गुबले हे शस्त्र-शस्त्र मलह्लनेगु सार्वजनिक
प्रतिज्ञा यानाः निःशस्त्रीकरण अभियानया न्हालुवा:
जुयाः “जिगु विजय जुल !, जि विजय जुल” धकाः
शह्वघोष यानाविजयाःगु दिं खः ‘महान् विजया-दशमी’

उकि थव दिपाखे बौद्धतसे प्रेरणा कया: सम्यक् जीवन हनेगु दिखः । विजया दशमीया दियात निरपेक्ष तवरं मानय् यायेगु मखु कि उगु दिया घटना व परिवेशयात थुइकाः, उगु दिपाखे प्रेरणा कया: सच्चा मानव जुयाः स्वायेत स्वयेमाःगु दिखः ।

विजया दशमीया दियात लुमन्ति तयेगु धंगु इ. पू. २६२ या महान् विजया दशमीया दिया घटना व परिवेशयात लुमन्ति तयेगु खः । गुगु दिनय् कलिङ्गया अन्तिम युद्धया नरसंहार व चित्कारं विरक्तभाव पैदा यानाः उग्र, चण्ड र हित्क स्वभावहृ जुजु सम्भाट्या मनय् हयूपा: वयेकाः अहिंसावादी जुयाः शस्त्र-अस्त्र परिरथाग यानाः सच्चा बुद्धधर्मया अनुपायी जुयाः सम्यक् जीवन हंगु दिखः । अथेहे बौद्धतये के न द्वलना-चंगु चायेकं मच्चायेकं वा उग्र, चण्ड व हित्क स्वभाव-यात त्वःताः सच्चा शीलवान् जुयाः स्वायेगु, स्वायेत प्रेरणा थुगुसिया विजया दशमीकुन्हु हे प्रतिवद्ध ज्वीगु बालाः, निरपराध, अबोध पशुपक्षीतयृत हिसा यानाः बलिवियाः खः खुशि जूगु धकाः थः खुशिजुयाः कृतिम व अन्धपरम्परायुक्त “विजय” भाया स्वां तिल्लः ववर्खा-याः, तिनाः ह्राज्यःह्य, रवाज्यःह्य मनुखं नं सीम्ह थःम्ह अबुजुया शाढ़ याइब्रलय् स्वहाने चवय् भौवा कुंगु थे यानाः अन्धपरम्परा व संस्कृतियात नालाः निरपराध व अबोध पशुपक्षीतयृगु ज्यान कया: मोहनिबलय् “मार हानय्” यायेगु, मे, दुगु, खा, हैय्चिगु गःपः किया: विजया महोत्सव यानाः गनतक, गुबलय्तक थव परम्परा व संस्कृतियात हनाच्वनेगु धंगु खे थ्वीकेमाःगु दु ।

आदिम मातृसत्तात्मक समाजया गणनायिका, गणनेतृ देवी दुर्गा विजया दशमीकुन्हु महिषया रूप क्याच्वंम्ह महिषासुर मेयतयृगु बथानय् चवनाच्वंम्ह-सित मात् मालाः लित् लिनाः बध यानाः सत्य व न्याये-

यात रक्षा यानाः सकल प्रजाया कल्याण याःगु दिखः थव विजया दशमी । असत्य, अन्याय, अत्याचार व दुराचार, यात सत्य व न्यायं विजय यानाः सकल प्रजाया कल्याण जयमञ्जल जूगु, विजय जूगु दिक्षयं नालाः कायेगु खःसा अजाःह न्यायीम्ह दुर्गादिवी भवानीयात मेय, दुगु, खा, हैय्या बलि वियाः, भोगवियाः हनाच्वनेगु जूयाच्वन । गणनायिका कुशल नेतृ देवी दुर्गा मेय्या रूप क्याच्वंम्ह महिषासुरयात बध (हत्या) जक याःगु खः वेगु ला थःम्हं भोग याःगु मदु तर थों मेय, दुगु, खा, हैय्यात दुर्गा भवानीयात बलि वियाः भोग वियाः ला नयाच्वना, हाकुला दायेकाः, छ्वयला, भुटन धकाः थी थी कथंया परिकार दयेकाः विजय उत्सव यानाः मोहनीया भवय न्यायेकाच्वना, हित्यानाच्वना । अथेहे मोहनिबलय दुर्गा भवानीया नापं स्थानीय देवी देवता व पीठ पीठय वनाः नं बलि भोग वियाच्वना । थव गनतकयागु बुद्धिमानी खः ?

धार्थें हे दुर्गा भवानीयात मानय् यायेगु खःसा, हनेगु हे जूसा बतपोल देविया गुणयात हृदयञ्जन्म यानाः वहे गुणयात कदर यायेमाःगु, आदरभाव तयेमाःगु खः । दुर्गा भवानीयाके थेजाःगु अदम्य साहस, कुशल नेतृत्वया गुणयात मनन यानाः बतपोलपाखे प्रेरणा कया: ज्ञीकेन अजाःगु साहस व नेतृत्वया गुण दयेकेगु कुतः जूडमाःगु खः । वैदिक, सनातनी व हिन्दूधर्मकथं दुर्गा भवानीं महिषासुर-यात संहार याःगु दिखः विजया दशमी । अथेहे मर्यादा पुरुष रामं रावणपात विजय याःगु दिन विजया दशमी हे ज्याच्वन । थज्याःगु दिग्गाखे प्रेरणा कया: ज्ञान थुइकाः सत्मार्गी जुयाः सम्यक् जीवन हनाः उगु दिया मू थुइकाः ज्या खे यायेमाःगु खः तर जूयाच्वना अःखः । महान् विजया दशमीया दिं धंगु बुद्धधर्मकथं, वैदिक सनातनी धर्मकथं न उतिकं हे मू दुगु दिं ज्याच्वन ।

विद्वधर्मकथं इव विजया दशमीया दिनय् हिंसायात
 याप्य यानाः अहिसावादी जृयाः थःत थःस्हं हे विजय
 साःपी माःगु दि खःसा वेदिक, सनातनी, हिन्दूधर्मवि-
 वर्त्तीत्यसं इव हे दिनय् हिंसा यानाः मार हानय् यानाः,
 बहार यानाः थःत विजय जूगु भाःपाः यवव हे धन
 नम्पति फुकाच्चनिगु नं थुगु नखः जुयाच्चवन । देश-
 प्रदेश वनाच्चर्विं दाजु किजा तता केहे, इटमित फुकक
 हे उथाय् मुनाः दुर्गा भवानीनाय स्थानीय देवी देवता-
 मित, ग्रज्ञ थोक्त्वय् विश्वकर्मा दा: भा:पा मोटर, मोटर-
 लाइकल, विविध मेशिन, औजार, यन्त्रप्रात, हातहतियार,
 गत्र, ग्रस्त्र, उयाभःयात नं बलि भोग वियाः निरपराध,
 व्यबोध, निसहाय पशुपक्षीतय् गु गःपः त्वाह्लानाः खः
 जुगियाना धकाः थः खुशि जुयाः फुकक हे जानाः अकुशल
 कर्म यानावयाच्चवन । हानं धयाच्चवन दा: ईश्वरया दृष्टो
 फुकक समान तर मेखे वहे द्यःया, ईश्वरया सन्तानरूपी
 नेय, दुगु, खा, हँय, फे, का स्यानाः, हत्या यानाः, बलि
 भोग वियाः नयाच्चवन । थुकिवांलाक दुर्यंक, दुनुगलय्
 ज्ञायुइकाः थुंथु जिकाः मनन यायेम्वातःला ? थये यायेगु
 नुवले ? खालि थीथी नखः छखः जक हनाः मद्य मांसप्
 लक दुनाः प्रमादी जुयाः अमूलय दुर्लभ मनुष्य चोला
 कुकाच्चनेगु ला ? सहीकथं दुर्गा भवानी व रामयात
 कुइकाः वसपोलपिनिगु सही मार्गय् अनुगामी ज्येत
 लाप्राट् धर्मशोकयाके थे हे झीके नं चित्तवृत्तिया
 त्यूपाः हयाः अहिसावादी जृयाः सम्पक् जीवन हनेत
 विजया दशमीया दिपाखे प्रेरणा क्याः २२५६ थ्री शस्त्र
 विरत्याग दिवस शःशः धायेक हनेगु, सच्चा धर्मलिम्बी-
 या लागी प्रेरणा दिवस खः विजया—दशमी ।

कलिङ्ग युद्धया विजयं लिपा वसपोल सम्प्राट्
 शोक सच्चा बौद्ध उपासक जुयाविज्यासे वसपोल इ.
 ३-२६० निसे धार्मिक यात्रा शुरु यानाविज्याःगु जुलसा

श्वहे क्रमय् इ. पू. २५६ पाखे भगवान् बुद्धया पावन
 जन्मभूमि लुम्बिनी वनय् विजयानाः वसपोलया धर्मगुरु
 भिक्षु उपगृह्णत महास्थविरं क्यनाविज्याःथाय् २१' फिट
 तजाःगु अशोक स्तम्भ खडा यानाथकुगु खः, गुगु अशोक
 स्तम्भ श्रातक नं खडा जुयाच्चंगु दु । धर्म सम्प्राट् अशोक
 पतिस्था यानाः खडा यानाथकुगु शीलास्तम्भय् दकलय्
 च्चय्यागु द्वय् पशु पशु (जन्म) यागु आकृति तयाः
 तइगु जुयाच्चवन । व प्यम्ह पशुत किसि, युसा, सल व
 सिह खः । इव प्रतिकात्मक जन्मत भगवान् बुद्धया जोवन
 नाप तस्सकं स्वापु दुगु जुयाच्चवन , उकी मध्यय् 'किसि'
 भगवान् बुद्धं थः मां मायादेवीया गर्भय् प्रदेश जूग्या
 प्रतीक खः, 'थुसा (बृशभ)' शाकय वंशया प्रतीक खः;
 'सल' महाभिनिष्ठकमण्या प्रतीक खः, ग्रले 'सिह' शाकय
 सिह जुयाविज्याःगुया प्रतीक (वि) खः । अज्याःगु ऐति-
 हासिक दृष्टिं सू दुगु शिला स्तम्भया हुनि यानाः थो
 नेपा:देया लुम्बिनी, तिलोराकोट निगिलहवा, रामग्राम
 थे जाःगु थाय्या विस्कं सू दुगु खः । अज्याःगु हे
 लुम्बिनीया अशोक स्तम्भ पुनः पत्तालगयजूगु नं
 डिसेम्बर-१, १६६६ या दिनं सचिलदे पुलावंगु दु ।
 इव हे स्तम्भय् कियातःगु लिपि आखलं न्वेवाकातःगु
 दु—“धन तथागत बुद्धया जन्म जूगु खः । हे महाराज !
 इव हे याय् भगवान्या जन्म जूगु खः । इव ल्वीकुगु-
 या श्रेय नेपा:या जनरल छड्गशम्सेर ज.ब.रा. व
 जर्मनी पुरातत्त्वविद् डा. ए.ए.फुहररजुर्पि खः । अज्याःगु
 शिलास्तम्भत थायथासय् खडा यानाविज्याःगुलि थो
 बुद्धधर्मया ऐतिहासिक प्रतिष्ठा वृद्धि जुयाच्चंगु वन । उकी
 यानाः संसार न्यकमनं बुद्धधर्म प्रचार प्रसार जुल ।
 भगवान् बुद्धया जन्मभूमि लुम्बिनी विष्व न्यकमनं प्रचार
 प्रसार जुयाः थो लुम्बिनीया स्वरूपय् त्रिं त्यूपाः वया-
 च्चंगु इव गौरवया विष्व जुयाद्यूगु दु । इव वसपोल

सन्नाट् अशोकया महान् देन खः ।

महानायक महामानव तथागत बुद्धया अस्थि-
धातु च्याव्व (८) यानाः च्यागू देशय थ्यनाच्चंग
अस्थिधातु मुक्काः वहे अस्थिधातु छक् छक् तयाः तःधं
चीर्थं, तत्वः चिर्थः यानाः च्यप्प्यद्वः (८४,०००)
चैत्य, स्तूप, विहारया संस्थापन (पलिस्था) यानाः देश
देशान्तरय बुद्धधर्मया प्रचार प्रसार यानाविजयाःगु
जुल । अथेहे भगवान् बुद्धया संस्मरण स्वरूप थायथासय्
देश देशावरय चैत्य, स्तूप, चैत्यालय, विहारत पलिस्था
यानाः महान् पुण्यगु ज्याय जक लिमकुसे भगवान् बुद्धया
अंश प्राप्त जुइगु यायेगु हेतुं थःम्ह काय् राजकुमार
(जेठम्ह) महेन्द्र व जेठीपुत्री सघमित्रायात भिक्षु
भिक्षुणी यानाः मित्रराट् श्रीलङ्काय बुद्धधर्म प्रचार
प्रसार व संस्थापन यायेगु तातुनाः छवयाविजयात । अथे
श्रीलङ्काय दक्षलय न्नापांम्ह बुद्धधर्मया धर्मदूत भिक्षु
भिक्षुणी धैषि हे धर्म सन्नाट् अशोकया काय् युवराज
महेन्द्र स्थविर व ग्न्याय राजकुमारी संघमित्रा (जेठम्ह)
हे खः । वसपोल भिक्षु भिक्षुनीपिसं संस्थापन याना-
थकुगु बुद्धधर्म बोधिवृक्षं हा काःथे हे श्रीलङ्का देशन्यकं
फैलय ज्याच्चन । थौ मित्रराट् श्रीलङ्का स्थविरवादी
बुद्धधर्मया केन्द्रया रूपय विकशित ज्याच्चगु दु ।

इ. पृ. २६२ या विजया दशमीकुन्हु सेही ढङ्गः
थःत शस्त्र-शस्त्र विहीन अर्थात् परित्याग यानाः धर्म
सन्नाट् अशोकं धार्मिक व ऐतिहासिक क्रियाकलापय थुलि
ववातुक मन कवसायेकेगुली तिबः जूवंगु दु । धार्मिक
भावनां ओतप्रोत ज्याः सच्चा अहिसावादी ज्याः बुद्ध-
धर्मया प्रचार प्रसार यानाविजयाःगु व विजयायेत तिबः
जूवंगु व धैगु महान् विजया दशमीया दि खः । अनं-
निसें बुद्धधर्मया उन्नति व प्रगतिया निर्मित थी कथं-
या ज्याखेय न्नालुवाः ज्याविजयाःगु ज्ञीसं गुबले हे

लोमंके फैमखु । सन्नाट् अशोक व विजया दशमीया दि-
यात संस्करण यायेवलय वसपोलयागु गुण व उगु दिया
घटना व परिवेशयात लुमकुसे उगु दियाखे प्रेरणा
कयाः धर्म सन्नाट्या गुणानुस्मरण व गुणानुकरण यायेण
दि जूगु दु ।

— ● —

(चिनाखँ)

आनापान अभ्यास

— दोलेन्द्ररत्न शाक्य

कल्याण व सुखया मूल खः
विशुद्ध अभ्यास आनापान,
नामरूपयात वर्थीक स्वस्वं,
जुइगु साक्षात्कार निर्वाणया ॥१॥

सासलय ध्यान यायेवलय
सत्ययात खंकेगु ज्या जुइ
उकिइ मदु कल्पना भ्याःभति हे,
गुकि धर्मयात बाधा विइ ॥२॥

मन व शरीर - नाम व रूप
सासःनाप सतीगु स्वापू दु,
सासःयात गथे खः अथे स्वःसा,
भव-बन्धन चाइगु लैपु दु ॥३॥

मन खः चंचल व अस्थिर
तिति न्हुइगु उखं थुखे माकः थे,
सासःया सिखलं चिनाति वइत,
छथासं स्थिर यानाति वइत ॥४॥
गन संस्कारं विइ दुःख छन्त,
धर्मया लैपु बाया वनेमते,
धैर्य, साहस व समता तयाः,
स्वतधाःसा व नायावनी ॥५॥

— ● —

(दे २५, त्या: ५ पाखे कथहं)

विधुर महाजातक

साधु नरधर्म

— भिक्षु अनिरुद्ध महास्थविर

भो माणवकजु ! सत्पुरुष धकाः धयातःपि मनू-
दयके लक दैग् धमं जूगुलि यानाः उकियात 'साधु नरधर्म'
धकाः धैतःग् धर्म प्यंग् दुगु जुयाच्चवन् । उगु प्यंग् धर्म
वः— १. यातानुयायी । २. अलञ्च पाणि परिवडजय ।
३. मित्र अदुष्टिम । ४. असंति मा निगच्छ ।

थुपि प्यंगूमध्यय् ह्लापांयागु भिगु थःगु बनेगु
ने, बेमवेक, तप्यक बनेगुयात 'यातानुयायी' धकाः
धाइगु जुयाच्चवन् ।

प्याःगु ह्लाःयात गनावंक, मि नं सपुक यायेगु
यायात 'अलञ्चपाणि परिवडजय' धकाः धाइगु
जुयाच्चवन् ।

पासाभाइपित, थःथितिपित, द्वे-द्वौह मया-
देगुयात 'मित्र अदुष्टिम' धकाः धाइगु जुयाच्चवन् ।

दुष्टपि मिसातयगु इच्छानुसार मदनेगुयात
प्रसतीनं मानिच्छु धकाः धाइगु जुयाच्चवन् । भो माण-
वकजु ! धव प्यंग् 'साधु नरधर्म' संयुक्त जुयाच्चविपि
ननूत्यतजक सत्पुरुषपि मनूत धकाः धाइगु जुयाच्चवन् ।

पुण्णकं व धर्म :यंबलय् छोटकरिलक जूगुलि
उकियागु विस्तार वर्णन मस्यूगुलि यानाः “भो महा-
क्ष्वी विहान्ह्य पिण्डतजु ! धव साधु नरधर्मयात
कोटकरी रूप ला जि सीके धुन, उकियागु गम्भीरगु सीके

थाकुगु श्रथ दुने सुलाच्चवंगु दुगुलि जि सीका काये मफुत,
उकियात विस्तारपूर्वकं छग् छग् छुतय्यानाः धर्मदेशना
यानाविज्ञाहुँ ।” धकाः निवेदन यात । उगु समयस
बोधिसत्त्वं उकियागु विस्तारपूर्वकं वर्णन यानाः उपदेश
विद्याविज्ञात ।

“भो माणवकजु ! थःसमानपि, ह्यमस्यूपि, नाप
च्चने मनंपि, गबले मखंपि, गबले है छुं सम्बन्ध मदुपिसं
थःत च्चनेथाय् बीगु नयेगु त्वनेगु भोजन याकेगुली
सत्कार सम्मान बांलाक तुतय् मज्बीक यातधाःसा, अथे
याःह्य व्यक्तियात थस्हं नं वं सत्कार सम्मान याःथे तुं है
कृतज्ञता गुण सःस्य जुयाः थस्हं नं वइत प्रथेहे पाये-
फयेके माः । अथे याये फयेकेगुयात है ‘यातानुयायी’
धकाः धाइगु जुयाच्चवन धकाः प्रज्ञावान् विहान्पि व्यक्ति-
पिसं धयाच्चवन । प्याःगु ह्लाःयात गंकाछ्वयेसते धाःगु-
या अर्थ गृह्यस्या छेय् चच्छिजक जूसां आधार कयाः च्चने
ननी, हानं गृह्यस्या छेय् भतीचा जक जूसां नये त्वने
याये ननी, छुं छग् बस्तुजक जूसां लाभ याना काये ननी,
अज्याःह्य व्यक्तिनाप द्वेषभाव यायेगु यायेमज्यू । यदि
द्वेषभाव है याये लात धाःसा प्याःगु ह्लाःयात मि पुकाः
गंकाछ्वयेगु धाःवनी । थुगु प्रकारं 'अलञ्च पाणि
परिवडजये' जूवनीगु जुयाच्चवन । भो माणवकजु !

गृहस्थां गुगु सिमाया किचलय चवने ननी, दाने ननी व
मनुखं उगु सिमायागु कचा त्वःथुलेगु इत्यादि अनर्थ
ज्वीगु ज्या याये मज्यू। व सिमां ज्ञीत सुख आराम
ध्यूगुलि यानाः थः हितचिन्तक पासा हे धकाः भावी
फणेकेमाः। थुगु प्रकारं इन्द्रियबद्ध मज्जुगु ऋतुज मात्र
ज्युयाच्चंगु सिमायात नार्थ थये मन्त्रिइ तयेकयेकेमाः
धासेलि इन्द्रिय दुर्पि मनूसयगु ला खें ह्लानां हे ध्यागु
मखु। द्वेषभाव तयेमज्यूगु हे अवश्य ज्युयाच्चंन। छु
ज्याः द्वेषभाव तयेलात धाःसा मित्रद्वाह धाःगु ज्बवनी।
थुगुप्रकारं मित्र अदुष्मि ज्बवनीगु ज्युयाच्चंन। दुष्ट,
मन्मिगु स्वभावदुर्पि मिसात धंपि निगु लाख चालिसहजार
योजन खवानुगु महापृथ्वी अनन्त ज्युयाच्चंगु गृहस्थ सुख
सुविधा बियाः मानय यानातःसां तवि सुं छहास्थां भेट
बस्तु बियाः ह्लेके ग्रवसर पावय ज्वोसाथं ह्लापायाह्न

भाःतयात वास्ता यानाच्चंनीमखु। वेववःकथं कल्पना-
यानाः अन्तराय यानाबीजु। थुगु प्रकारं विश्वास यावे
मज्यूगु अवश्य ज्युयाच्चंकं नं थःत ययेकीगु मायां प्रापात्वं
ह्यकः वेगुयात निजुल धकाः समझय ज्याः “जितः हे
जक ययाच्चंन, जितः हे जक प्रेम यानाच्चंन” धइय
विचालं थःगु सनय तोपुयाच्चंगुलि ग्रवसर समययात
विचार मयासे मिसातयगु इच्छानुसार वनाः स्नेह यानाः
मन्मिगु ज्यायाःवने मज्यू। यदि विचार विमर्श मयासे
मिसातयगु इसयच्चंन धाःसा उकि छुं लाम मज्जुसे उकि
थःत कट्ट हे जक ज्वीयः। श्वेत “असतीन मा निगच्छ”
धंगु ज्बवनी, वेस्सयण धंह्या कुवेर देवराजया सदा कायचा
ज्युयाच्चंह्या छि मन्त्रो सेनायति ज्युयाच्चंह्यं नं श्व चवय
धयावंगु ‘माधु नरधर्म’ सम्पूर्ण ज्युयाच्चंगु डुला?

नेपालं पिदंगु न्हापांगु बुद्धधर्मया लयपौ आनन्दभूमिया इनाप

पुनिहपतिकं पिदनोगु आनन्दकुटीषिहारया थुगु लयपौ
ताःलाकातयेया लागो बुद्धधर्मयात न्हिथं प्रचार प्रसार
यानावं वनेगु इवलय छिकपिनिगु ग्वाहालिया आशा याना।

प्रथं बुद्धधर्म व दर्शनया अनुसन्धनात्मक व रचनात्मक चवसुत बियादिसँ।
प्रथं बौद्ध गतिविधित छवयाहयादिसँ।
प्रथं थःगु व्यवसायया विज्ञापन बियादिसँ।

प्रथं ग्राहक ल्हापं--
दॱ्छिया ग्राहक ल्हापं ६०।- छगूयां ६।-
आजीवन ग्राहक ल्हापं १०००।- तका।

लीपट् चालिकालि

(नेपालीभाषा)

बुद्धपूजा

२०५४ भाद्र १३, काठमाडौं—

यहाँको आनन्दकुटी विहारमा प्रत्येक पूर्णिमाको मासिक बुद्धपूजा उपसंघमहानायक भिक्षु अनिरुद्ध महास्थविर समक्ष शीलप्रार्थना भई शुभमयो । उक्त बुद्धपूजा कार्यक्रममा भिक्षु अश्वघोष महास्थविरबाट धर्मदेशना भई भिक्षु अनिरुद्ध महास्थविरबाट जलपान तथा भोजन दान भएको थियो ।

प्रतिमा अनावरण

२०५४ भाद्र ७, काठमाडौं—

यहाँको स्वयम्भूस्थित आनन्दकुटी विद्यापीठको भू. पू. विद्यार्थीहरूको संघको आयोजनामा भएको एक समारोहमा प्रमुख अतिथिको आसनबाट प्रधानमन्त्री नोकेन्द्रबहादुर च.दले विद्यापीठका संस्थापक दिवंगत आचार्य भिक्षु अमृतानन्द महास्थविरको प्रतिमा अनावरण गर्दै भन्नमयो— “भिक्षु अमृतानन्दको देन यस विद्यापीठ र बुद्धधर्ममा मात्र नभई अन्तर्राष्ट्रिय क्षेत्रमा न विदेषरूपमा भएको छ । भिक्षु नावातामेको हत्यामा संलग्न व्यक्तिहरूको खोजोमा सरकारले सबैदो प्रयासबाट ढोजनीति गरिरहेको र लुम्बिनीभित्र शान्ति सुरक्षाको प्रबन्ध गरिसकेको छ ।”

सो बेला विद्यापीठको संस्थापनकालमा एवं विद्यापीठको लागि योगदान पुऱ्याउने विद्यापीठका सह-संस्थापक रहुचलेबहादुर वज्राचार्य लगायत अन्य महा-

आनन्दभूमि

नुभावप्रति अभिनन्दन गरिएको थियो । उक्त समारोहमा सभापतिको आसनबाट प्रधानाध्यापक रत्नबहादुर वज्राचार्यले भिक्षु अमृतानन्द महास्थविरको समाजसेवा र विभिन्न पक्षको चर्चा गर्नुभएको थियो ।

जन्मोत्सव मनाइयो

२०५४ आश्विन १७, काठमाडौं—

मित्रराष्ट्र थाइलैण्डका परमपूज्य सोमदेव का जाणसंबर सोमदेव संघराज महासंघ परिणायकको द४ श्रौं जन्मोत्सव यहाँको श्रीकीर्तिविहार, कीर्तिपुरमा बुद्धपूजा गरी मनाइयो । वहाँ श्रीकीर्तिविहारको संरक्षक हुनुहुन्छ ।

सोही दिन ललितपुर मानभवनमा आयोजित एक समारोह बीच बौद्ध जनविहार सुनागुठीमा प्रतिस्थापन गर्ने ३ फोत अगलो बुद्धमूर्ति शाहो थाई राजदूत प्रेचा प्रितिसानले उक्त विहारका प्रतिनिधिलाई प्रदान गर्नुभयो । उक्त बुद्धमूर्तिलाई सांस्कृतिक बाजागाजाका साथ मानभवनदेखि यात्रा गराउंदै सुनागुठी परिक्रमाका साथ विहारमा प्रतिस्थापित गरियो ।

भिक्षुहरूबाट पूजापाठ गरी शाद्वितिथि मनाइयो

२०५४ आश्विन १०, काठमाडौं—

यहाँको स्वाध्याय सदन ताहाचलमा बुद्धधर्मको उत्थानमा सदिच्छा राख्ने दिवंगत दानबहादुर शावध्यको ११६ श्रौं तिथिमा परम्परागत शाद्वको सत्ता भिक्षुहरू द्वारा पूजापाठ गराई समारोहको आयोजना गरी मना-

इयो । सो बेला ब्रिंशु अतिथिको आसनबाट आवास तथा भौतिक मन्त्री बालाराम घर्तीमगरले आजको बदलिंदो परिस्थितिमा दिवंगतको स्मरणमा भोजभत्यार गरी शाद्व गर्नुसहा उनका देनको बारेमा गुणस्मरण गरी उनका इच्छा आकांक्षा पूर्ति गर्नेतिर लाग्नुपने कुरा बताउनुभयो । सो अवसरमा सभापतित्वको आसनमा रहनुभएका नेपाल बौद्ध समाजका संरक्षक अध्यक्ष प्रेमबहादुर शाक्यले धर्मप्रति ने कुठाराधात हुने गरी राजनीति गर्न नहुने र देशको इज्जतको लागि गरिने कुनै पनि प्रयासमा सरकारले सकारात्मक रूपमा सहयोग गर्नुपने कुरालाई उल्लेख गर्दै सिनामंगलको तीनकुनेमा ५५ फीटको बुद्धमूर्ति राख्ने कुरामा बाधा उत्पन्न गराइएको कुरा पोखनुभयो ।

सुवर्ण शाक्यद्वारा संचालित सो समारोहमा वरिष्ठ नेता मोहनचन्द्र अधिकारी, प्रजापिता ब्रह्मकुमारी संस्थाका प्रतिनिधि ब्रह्मकुमार सुरतकुमार एर, स्वामी श्रहण आनन्द, साहित्यकार शान्ता थेठ, इन्जिनियर गोरीशंकर राजवंशीले आ-आपनो मन्तव्य व्यक्त गर्नुभएको थियो । भिक्षु सुमेध र लामा छुलिथनद्वारा बौद्धगाथा पाठ गरी शुरू गरिएको सो समारोहको अन्तमा जलपानको व्यवस्था गरिएको थियो ।

दाहसंस्कार उपसमिति गठन

२०५४ आषाढ १६, काठमाडौं-

दाहसंस्कार गृहीमा नभएका विहारका उपासक उपासिकाहरूमध्ये कसैको निधन भएमा केन्द्रीय दायक परिषद्वारा दाहसंस्कार कार्य सम्पन्न गराउन रत्नलाल मानन्धरको संयोजकत्वमा आशाभाई तण्डुकार, धर्मरत्न शाक्य र बुद्धिबहादुर सदस्य रहेको उपसमिति थेरवाद बौद्ध दायक केन्द्रीय परिषद्वारा गठन गरिएको छ ।

पाँचौं बवतृत्वकलापर्व मानियो

२०५४ श्रावण ४, ललितपुर-

यहाँको युवक बौद्ध मण्डलको आयोजनामा बुद्धजीवनीसँग घटेका विभिन्न संयोगले पूर्ण आषाढपूर्णिमाका दिन मण्डलका अध्यक्ष सुचित्रमान शाक्यको सभापतित्व एवं भेयर बुद्धिराज वज्राचार्यको प्रमुख आतिथ्यमा सहभागी बत्ताहरूद्वारा उपहार र प्रसंशापन प्रदान गरी पाँचौं बवतृत्वकलापर्व सम्पन्न गरेको छ । आमणेर सोवितसमक्ष पञ्चशील प्रार्थना र भिक्षु कालुदायोद्वारा पुण्यानुसोदन भएको सो बेला दिवंगत जापानी भिक्षु युनाताका नावातामेप्रति अद्वाङ्गजली पर्यण गरी एक मिनेट मौनधारण गरिएको थियो । त्यसरी ने उपाध्यक्ष चन्द्रमान शाक्यद्वारा स्वागत मन्तव्य, सांस्कृतिक उपसमितिद्वारा सांस्कृतिक कार्यक्रम प्रस्तुत गरिएको सो अवसरमा मंत्री बौद्धपुवः भक्तपुर, ललितपुरका बौद्ध पुस्तकालय, महाबौद्ध पुस्तकालय ओकुबहाल, ज्योतिदय संघ चापागाउँ, युवक बौद्धमण्डल धाविङ शाखा, ललितपुरके शाक्यमिह विहार, विश्वशानित पुस्तकालय, युवा बौद्धपुवः, युवक बौद्धमण्डल केन्द्रीय कार्यालयका प्रतिनिधिहरू एवं कौशलरत्न वज्राचार्य, रत्न वज्राचार्य, जानेन्द्र शाक्य, विक्रम शाक्य, पूर्णराज शाक्य, मीना वज्राचार्य, वासुदेव देसार, मणितारा शाक्य, बुद्धरत्न शाक्य, संजोव वज्राचार्य, राजा वज्राचार्य र सुकमाया ग्रेम्बाले आ-आफ्तो मन्तव्य व्यक्त गरेका थिए । तो मन्तव्यहरूमाथि सत्यमोहन जोशीद्वारा समीक्षा मन्तव्य व्यक्त गर्नुभएको थियो । अर्को वर्ष बवतृकलापर्व मनाउन भक्तपुरको मंत्रीयुवा संघलाई दिइएको पालो संघका अध्यक्ष तीर्थराज वज्राचार्यले प्रहण गर्नुभएको थियो ।

वार्षिकोत्सव

२५४ आश्विन १८, काठमाडौं-

युवा नेत्र सेवाबाट नगरमण्डप थोकीतिविहार कोतिपुरमा संचालन भइरहेको निःशुल्क आँखापरीक्षण या उपचार क्लिनिक संचालन गरेको पहिलो वार्षिकोत्सवको आयोजना गरियो। थाइल्याङ्का राजदूत द्वारा पितिस्थानले वार्षिकोत्सवको उद्घाटन गर्दै आँखाको महस्व तथा नेत्रदान सम्बन्धमा आवश्यक जनचेतना का उनुपर्ने कुरामा जोडि दिनुभयो।

समारोहमा भिक्षु सुदर्शन महास्थविर, नेपाल नेत्र ज्योति संघका अध्यक्ष डा. रामप्रसाद पोखरेल र नेत्रविशेषज्ञ डा. चुन्द्रुक तेजिङ्गले पनि समयमा ने आँखाको उपचार गर्न आह्वान गर्दै आँखाको रोग सम्बन्धमा प्रकाश पार्दै आ-आपनो मन्तव्य व्यक्त गर्नुभयो।

त्यस सेवाबाट संचालित प्रशिक्षण कार्यक्रमका अहमांगी श्रीमती मेनका महर्जनले प्रशिक्षणसम्बन्धमा मन्तव्य व्यक्त गर्नुभएको थियो।

युवा नेत्र सेवाका सदस्य-सचिव सुरज श्रेष्ठले चापत मन्तव्य व्यक्त गर्दै युवा नेत्र सेवाका गतिविधि-हालारे प्रकाश पार्नुभएको थियो भने अध्यक्ष सिद्धार्थ शर्मितले धन्यवाद ज्ञापन गर्नुभएको थियो।

युवा नेत्र सेवाबाट यस वर्ष १,१०६ जना नेत्र श्रोहरूको उपचार, १५० जना मोतिबिन्दुका रोगीहरू, तथे ६० जनाको शल्यक्रिया भएको थियो। समारोहमा आहो थाई राजदूतबाट युवा नेत्र सेवालाई रु. ३०,०००।— सहयोग प्रदान गरिएको छ।

शस्त्र परित्यागदिवस सम्पन्न
२५४ आश्विन २५, काठमाडौं-

यहाँको गणमहाविहारमा येरवाद बौद्ध दायक द्वारा परिषद्को आयोजनामा भिक्षु सुबोधानन्द महा-

स्थविरको प्रमुख आतिथ्य एवं बखतबहादुर चित्रकारको समाप्तित्वमा सम्राट् अशोकद्वारा शस्त्रपरित्याग गर्नुभएको २२५६ ओं दिवसको रूपमा मनाइयो।

दायक परिषद्का सचिव विष्णु शाक्यबाट स्वागत आषण गरी शुरु भएको उक्त कार्यक्रममा कृष्णकुमार प्रजापतिबाट शस्त्र परित्याग र विजयादशमीको सम्बन्धमा कार्यपत्र प्रस्तुत गर्नुका साथै टिप्पणीकारहरू एवं अन्य वक्ताहरूद्वारा उठाइएका प्रश्नहरूको पनि जवाब दिनुभयो।

टिप्पणीकारको रूपमा प्रा. सुवर्ण शाक्यले बुद्धधर्ममा भएका क्रियाकलापहरूलाई आजको सम्बन्धमा दाँजेर हेर्नुपर्ने, नेपाली इतिहासलाई अलि कोट्याइदिनुपर्ने, बौद्ध संदर्कार संस्कृति आदिलाई कोट्याइदिनुभएको भए राख्नो हुने कुरा बताउनुभयो।

अर्का टिप्पणीकार लाभरत्न तुलाधरले विजयादशमीका दिन महिषासुरबध भनिएके अवान्दिक्षिक भएको कुरा बताउनुहोदै आफनो मन्तव्य व्यक्त गर्नुभएको सो बेला मिक्कु अश्वत्रोष महास्थविरले 'शस्त्रत्याग' भनेको 'संदर्कार र हृदय परिवर्तन' भएको कुरा आफनो मन्तव्यमा व्यक्त गर्नुभयो।

यस्तै प्रा. आशाराम शाक्यले मन्तव्यको क्रममा संस्कृत- जीवन जिउने तरीका हो र बुद्धले सो तरीका सिकाउनुभएको छ भन्नुभयो भने सोही बेला दीपबहादुर गुरुड र गग्जसिंह गुरुडद्वयले पनि आ-आपनो मन्तव्य व्यक्त गर्नुभएको उक्त कार्यक्रममा दायक परिषद्का वरिष्ठ सळाहकार लोकबहादुर शाक्यले विकृति हटाउन हामी जागरूक हुनुपर्ने कुरा धन्यवाद ज्ञापनको क्रममा बताउनुभयो। समाप्तिको आसनबाट बोल्नुहोदै दायक परिषद्का अध्यक्ष बखतबहादुर चित्रकारले गत ३ वर्षदेखि को परिषद्को गतिविधिमाथि प्रकाश पार्दै

हामी अगाडि बद्धनुपर्छ- दशवर्ष पछि यहाँ बोद्धहरुको जनसंख्यामा बहुमत हुने कुरा बताउनुभयो भने भिक्षु सुबोधानन्दबाट पुण्यानुमोदन गरी समा विसर्जन गर्नु- भएको सो कार्यक्रम श्यामकृष्ण मानन्धरले संचालन गर्नु- भएको हो ।

(नेपालभाषा)

ह्लापांगु वार्षिकोत्सव हन

१११७ गुलामा १५, पाल्पा-

थनया करुणा बोद्धसंघया वार्षिकोत्सव ज्ञानमाला भजन, बुद्धपुजा, पंचशील प्रार्थना व वार्षिक प्रतिवेदन प्रस्तुत यानाःसि हंगु जुल । संघनायक शाक्यानन्द महास्थविरया प्रमुख आतिथ्य जूगु उगु समारोहस संघया अध्यक्ष सहप्राध्यापक छव्रराज शाक्यं विहारया हाताय् दिवंगत अमृतानन्द महास्थविरस्या सालिक तयेगु व करुणा अक्षयकोष स्वांगु खें कनाबिज्यात । सचिव मदनलाल वज्राचार्य वार्षिक प्रतिवेदन न्हाब्बःगु उगु इलय् कोषाध्यक्ष बोरेन्द्रकाजी शाक्यं आय ६६,६ दा७५ व खाचं ४७,८८२१५० जुयाः ४८,८६६२४५ दां लयंगुली ४०,०००।- अक्षयकोष्य तइगु खें थःगु आर्थिक प्रतिवेदनय् न्हाब्बइबिज्यात । थयेहे सहस्रिव संजयराज शाक्यपाखे करुणा बोद्ध पुस्तकालयया प्रतिवेदन प्रस्तुत यात सा जगतबहादुर जोशी, चिनियालाल वज्राचार्य दशरथमुनि शाक्य, सुधी चिनिदेवी वज्राचार्य, श्रीमती पूर्णमाया महर्जन व बाबुकाजी शाक्यपिसं थःथःगु मंतुना खंकगु उगु समाया संचालन सचिव मदनलाल वज्राचार्यपाखे जूगु खः ।

स्मृतिदिवस क्वचाल

१११७ गुलामा: ५, पाल्पा-

करुणा बोद्ध संघया र्वसालय् संघया अध्यक्ष

छव्रराज शाक्यया सभापत्तवय् बुद्धपुजा, पंचशील प्रार्थना सहित मदुहा भिक्षु अस्तानन्द महास्थविरया कियालय् स्वांपाः क्वचायेका शद्वाऽजली व्यक्त यात स्मृतिदिवस हंगु दु । उव्यलय् न्ववासे मेयर अशोक शाहीं भिक्षु अमृतानन्द नेपालया राष्ट्रभूषणया रूपव्य प्रख्यात जूगु खें न्हाथनादिल । थये हे जगतबहादुर जोशी, नगेन्द्रशेखर वज्राचार्य, कृष्णप्रसाद शाक्य, सुधी सुमना शाक्यपिसं अमृतानन्द महास्थविरया यागदानया वारय् चर्चा यासे शद्वाऽजली देठाःगु उगु सभाय् बाबुकाजी शाक्यं लसकुस न्वचु बियाबिज्याःगु व मदनलाल वज्राचार्यपाखे सभा संचालन जूगु खः ।

सिरपाः देढाल

१११७ कौताल्य ३, ये-

थनया संघाराम भिक्षु तालिम केन्द्र, ढल्कोय युवा बोद्ध तमूहया र्वसालय् छगु सुज्याया दथुइ ब. सं. २५४० या दुने विश्वभूमि व संध्याटाइम्सय् पिंड बुद्धधर्मसम्बन्धी च्वसुतमध्यय् उत्कृष्ट निषु च्वसुया च्वमिपिन्त मदुहा आशामान ताम्राकारया नामं नीस्वनातःगु नगद तिरपाः वय्कःया हे जहान गंगादेवी ताम्राकारं लःह्लायेगु ज्या जुल ।

थुगु ज्याइवःया सुज्यानायः य. बौ. स. या हे धर्मानुशासक भिक्षु अश्वघोष महास्थविरं तिरपाः काःपि निहृ च्वमिपि- लोकबहादुर शाक्य व गंगालाल थेठ्यात हनापो देढासे धयाबिज्यात- “भगवान् बुद्धं भिक्षु-संघ स्वनाबिज्याःगु भिक्षुविनि लागि जक मखु खास ला गृहस्थपिन्त तालय् लाकेत छः । थो बुद्धधर्मेण च्वसुत पिथनाः प्रचारयाःगुलि गर्व ताया । भिक्षुपिसं यायेमाःगु ज्या यु. यो. समूहं यानावयाच्वंगु व गृहस्थपिसं न थुकथं फुगुचाःगु प्रचार प्रसार यानावंसा बुद्ध बूगु देश

(त्यं द्यावः त्याः २ स)

मुद्रकः- बी. एस. प्रिन्टिङ्झ प्रेस, लगं दलाल्हि, ये । फोन- २५३३२२